

Mas tednik

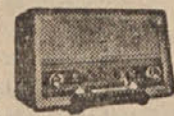
Koroški

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2.

Poljedelski stroji, motorne kosilnice, stroji za setev, stroji za trošenje umetnih gnojil, grablje, obračalci za seno, Heuma-Sonnenrad-Universalmaschine, traktorji z vsemi nadomestnimi deli. Vse to vam dobavlja trdka

JOHANN LOMŠEK

ST. LIPS, TIHOJA, P. Dobrla ves

LETO XII./STEVILKA 24

CELOVEC, DNE 15. JUNIJA 1960

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt
CENA 2.— ŠILINGA

Da bomo vsi eno

Za binkošti je papež Janez XXIII. s posebnim Motu proprio, to je odlokom, imenoval pripravljalne organe, ki naj urejajo vse potrebno za vesoljni cerkveni zbor. Ustanovljena je bila osrednja komisija, ki stoji pod neposrednim vodstvom svetega očeta samega. Ta bo usmerjala delo desetih podkomisij, ki vsaki načeljuje eden izmed v Rimu bivajočih kardinalov. Med njimi zasluži posebno omembo za stike z drugimi verskimi skupnostmi, predvsem z vzhodno cerkvijo ter protestanti. Tej načeljuje kardinal Bea, jezuitski pater, ki je bil spovednik pokojnega papeža Pija XII. Kot znano je bil vprav Pij XII. tisti papež, ki je rimsko Cerkev z imenovanjem kardinalov iz vseh delov zemlje, kjer bivajo katoličani, dal širše mednarodno obeležje in sedanji papež to delo nadaljuje.

Vesoljni cerkveni zbori so bili vselej važni mejniki v zgodovini Cerkve. Spomnimo se samo koncilov iz zgodnjekršćanske dobe, ki so pojožili temelj našega verskega nauka na podlagi razodetja, prav posebno pa tridentinskega koncila v 15. stoletju, ki je po odpadu protestanskih dežel uredil razmere v katoliški Cerkvi ter jo usposobil za nadaljnje življenje. Zadnji koncil, vatikanski, leta 1870 je po eni strani sovpadel s koncem papeževе posvetne moči, kajti čete piemontskega kralja so zasedle Rim in nastala je enotna Italija, obenem pa je s proglasitvijo nezmožljivosti papeža glede verskega nauka dvignila papeštvo nad vse zemске oblastnike ter do poslednjih konkvenc opredelila naravo njegovega namestništva božjega na zemlji. Papeži so sicer izgubili ozemlje svoje države, ki je bila šele leta 1929 v najmanjšem obsegu, pravzaprav simbolična, pač pa je bila potrjena in utrjena njihova duhovna oblast nad vesoljnim katolištvom. Razvoj papeštva v zadnji dobi je ob velikih papežih kot Leon XII., Pij II., Pij XII. označevala stalna utrjevanje katolištva po vsem svetu. Z modrim vladanjem so si papeži sredi vojn, zrušenih prestolov, revolucij in drugih političnih preobratov, ki so v tej dobi večkrat spremenili obličje zemlje, znali utrditi svoj ugled po vsem katoliškem in nekatoliškem svetu. Postalni so pravi knezi miru v tem nemirnem svetu.

Po tej dobi notranje in zunanje utrditve je sedanji papež smatral za potrebno, da se dotakne dveh velikih vprašanj, ki so dediščina preteklosti. Je to združitev vzhodnih kristjanov z Rimom ter povratek ostalih verskih skupin, ki so bile v teku stoletij odpadle, pod skupni krov. Ni bil slučaj, da je sveti oče razglasil svoj namen, da skliče vesoljni cerkveni zbor prav v baziliki sv. Pavla v Rimu, kajti sv. Pavel je bil »apostol narodov«.

Tako je dejal Janez XXIII.: »Nočemo presojati preteklosti, nočemo proglašati, kdo je imel prav in kdo ne. Odgovornost zadeva vse. Hočemo le reči: Pridimo vsi skupaj, napravimo konec temu, kar nas loči«. — Da bo spet ena čreda in en Pastir!

Napoved ekumenskega koncila je bila takrat svetovna senzacija, toda usoda vseh senzacij je, da so le kratkotrajne. In marsikdo je mislil, da bo tudi tako. Toda vprav binkoštni dekret svetega očeta, ki daje pripravam za koncil povsem konkretno podlago, kaže, da sveti oče vztrajno sleduje cilj, ki si ga je zastavil.

Pričakovanje vesoljnega koncila navdaja verne ljudi na vsem svetu z velikim upanjem, kajti zedinjenje na verskem področju bo mnogo pripomoglo k ustvaritvi pristenega krščanskega bratstva med narodi sveta. Prav posebno pa zato, ker gredo naporu koncila za tem, da privedejo pod skupno streho Cerkve vse naše slovanske sobrate, ki vprav sedaj pod jarmom brezbožnega komunizma dajejo najbolj prepričevalno izpoved svoje navezanosti na Boga in njegov evangelij.

Trenja med Sovjeti in Kitajci

Sovjetsko uradno glasilo »Pravda« je minuli teden posvetilo obsežen načelni članek obrambi zunanje politike sovjetskega ministrskega predsednika Hruščeva ter njegovih razgovorov z zapadnimi državniki. Pri tej priložnosti »Pravda« ostro napada »skrajneže v taboru mednarodnega komunizma«, s čimer je očitno mišljena komunistična Kitajska. Po mnenju teh »skrajnežev« bi bili celo nedopustni sestanki med komunističnimi voditelji in kapitalističnimi politikami, kot je na primer bila nedavna neuspela vrhunska konferenca. Tako pravi list: So nekateri ljudje, ki napačno menijo, da je pot mirnega sožitja med različnimi družbenimi sistemi kakor tudi prizadevanja za ustavitev tekme v oboroževanju ter razgovori komunističnih državnikov izdajstvo nad marksizmom-leninizmom.«

To mnenje je seveda zmotno, pravi moskovski list in nadaljuje: Vprav Lenin je učil, da je treba v borbi za uveljavljanje komunizma ob določenih prilikah sklepatičasne kompromise s tem ali onim v kapitalističnem taboru, ter tako izkoriščati notranja nasprotstva med kapitalisti — v končni prid komunizma.«

Čeprav ta izvajanja pomenijo surovo klofuto vsem na Zapadu, ki mislijo, da je moč priti do iskrenega in trajnega sporazuma z mednarodnim komunizmom in prav posebno s Sovjetsko zvezo, pa po drugi strani kaže, da je neuspeh pariške konference prizadel tudi tistega, ki jo je razbil, namreč Hruščeva, ki se mora sedaj zagovarjati.

Očitno je, da postaja prepad med nepopustljivimi komunisti, ki bi hoteli najraje še danes zavojščiti svet ter ga spraviti pod

Imamo novega finančnega ministra

Po dolgem prerekanju v samem vodstvu OeVP je bila končno le izvedena zamenjava straže v finančnem ministrstvu, kjer je dosedanji zelo uspešni in tudi mednarodno priznani finančni strokovnjak dr. Kamitz odstopil, da zasede politično manj eksponirano, a denarno bolj plačano mesto guvernerja Avstrijske narodne banke. S tem je podal brez dvoma najboljši dokaz svojih strokovnih sposobnosti. Kancler ing. Raab je hotel za naslednika postaviti kakega več ali manj strokovno podkovanega politika (imenovana sta bila sedanji trgovinski minister dr. Bock in generalni tajnik OeVP dr. Withalm), dočim je »reformistično« vodstvo stranke, z dr. Gorbachom in deželnim glavarjem dr. Klausom (Solnograška) in Kreinerjem (Štajerska) zahtevalo dr. Heiligensetzerja, dosedanjega Kamitzovega pomočnika, ki je politično sicer včlenjen v OeVP, a je po poklicu uradnik finančnega ministrstva in velja za strokovno

zelo podkovanega. Ko je ing. Raab videl, da bo ostal v manjšini, je v zadnjem trenutku spremenil svoje stališče in sam predlagal dr. Heiligensetzerja. Tudi ta spopad med »starimi« in »mladimi« v OeVP je pokazal, da vpliv ing. Raaba in njegovega kroga upada ter nekateri listi celo napovedujejo njegov odhod s politične pozornice.

Novi finančni minister pa nikakor ni prevzel razveseljive dediščine. Pred vrati so priprave za novi proračun za leto 1961 in že sedaj se tako iz vrst lastne stranke kakor tudi s strani socialistov pojavljajo gorostasne zahteve, ki bi — ako bi jim finančni minister ustregel — postavile državno gospodarstvo na glavo. Tako bo dr. Heiligensetzer moral začetni svojo ministrsko kariero z vpitjem »Ne, ne«, na levo in desno in verjetno bo kmalu prišel do spoznanja, da je uradniški stolček sicer skromen, a prijetnejši od slovesnega plišastega ministrskega naslanjača.

Konjunktura spreminja življenje

V dobi od leta 1952 do 1957 so izdatki delavskih in nameščenskih družin na Dunaju za žitne izdelke (kruh, moka) padli od 18 na 15 odstotkov vseh družinskih izdatkov. Znižali so se tudi izdatki za mleko za 27 litrov letno. Za 9 kilogramov letno se je znižala tudi poraba svinjske masti in špeha, pač pa je za prav toliko narastla poraba rastlinskih olj. Dunajčani se torej usmerjajo na lažjo, a kvalitetno boljše in dražjo hrano, kar pomeni, da se je njihov življenjski standard zvišal, ugotavlja anketa, ki jo je bila izvedla Delavska zbornica na Dunaju. O tem priča tudi poraba nasladil, ki se je znatno povečala. Popili

so dvakrat več kave, in sicer so družinski izdatki za »kofe« najbolj narastli med upokojeanci, namreč od 205 na 411 šil. Močno je narastla tudi poraba tobačnih izdelkov. Povprečno so spremenili leta 1952 192.— šil. letno za »plavi dim«, leta 1957 pa kar 427.— šil. Izdatki za alkoholne pijače so narastli od 296 na 648 šil. pri delavcih in nameščencih, pri upokojeanci pa celo od 450 na 768 šil. Nespremenjeni pa so ostali izdatki za »duševne zadeve«, ki so se slej ko prej gibali med 3,7 do 4,5 odstotka vseh izdatkov. Ob dvigu materialnega standarda življenja duševna revščina traja naprej.

Državna realna gimnazija in gimnazija za Slovence

Dijaki Državne realne gimnazije in gimnazije za Slovence v Celovcu priredijo v nedeljo, dne 19. junija, ob 14.30 v veliki dvorani Doma glasbe (Konzerthaus) v Celovcu

PEVSKI KONCERT

pod naslovom:

PESEM POVEZUJE

V prvem delu bodo zadonele v originalnih jezikih pesmi številnih narodov, v drugem delu pa bodo štirje dijaški zbori odpeli vrsto slovenskih narodnih in umetnih pesmi.

Porabite to priložnost, da vidite svojo mladino na odru!

Že lanska prireditev 5. in 6. junija je dokazala, da se na slovenski srednji šoli v Celovcu opravlja resno delo. Tudi letos ne boste razočarani.

Vstopnice dobite v šolski pisarni oziroma jih naročite pismeno ali telefonično pod tel. št. 5515 po 12, 10 in 8 šilingov.

jarem komunizma ter tistimi, ki vedo, da bi to početje vodilo k svetovni katastrofi, kajti svobodni svet bi se z vsemi silami postavil v bran. Razlika med »popustljivim« Hruščevom in nepopustljivci pod vodstvom Kitajske je le v tem, da slednji svoj cilj odkriti izpovedujejo in ga hočejo doseči naravnost s silo. Vendar pa že samo dejstvo trenja kaže, da na zunaj enotni komunistični blok stresa notranja trenja, ki znatno slabijo njegovo moč. Zato grožnje Hruščeva in Malinovskega postajajo vedno bolj votle.

- KRATKE VESTI -

Hitlerjevo truplo s krvavim obrazom, ležeče na tleh nekdanje Državne pisarne (Reichskanzlei) v Berlinu, kjer je stoloval nekdanji diktator Nemčije in krvolok Evrope, so v kratkem filmu pokazali v Moskvi predstavnikom sovjetskega in inozemskega tiska. Film prikazuje napad sovjetskih vojakov na palačo, v katere podzemskem bunkerju so se odigravali zadnji trenutki le 7 let trajajočega 1000-letnega rajha in končali s Hitlerjevim samomorom ter sedanje življenje sovjetskih vojakov, ki so bili zavojščevali to zadnjo postojanko nacistične Nemčije ter na ruševinah izobesili sovjetsko zastavo. Mnenja o prištnosti filmskih posnetkov, po katerih bi se baje Hitler sam ustrelil, so precej različna. Vendar je ta pravda o Hitlerjevem truplu, potem ko je nesporno, da je mož vsekakor mrtev, podobna oni o cesarjevi bradi.

Gina Lollobrigida se je zares preselila v Kanado, potem ko njena rojstna domovina Italija ni hotela priznati državljanstva njenemu sinu Milkotu in možu dr. Skofliču. V okolici Toronta si je zaenkrat najela luksuzno vilo z obsežnim vrtom. Izjavila je tudi, da po dovršitvi filmov, za katere je zavezana po že sklenjenih pogodbah, namerava dati slovo filmski umetnosti. Njen mož, koroški rojak, ki je na rimski univerzi doštudiral medicino, pa še namerava posvetiti zdravniškemu poklicu.

Princesa Margaret, sestra angleške kraljice Elizabete, ki se je nedavno poročila z dvornim fotografom Anthonyjem Armstrong-Jonesom, se je po poročnem potovanju v Karaimskem morju s kraljevsko jahto »Britanijo« vrnila v London. S svojo poroko z meščanskim sinom je namreč razrešena velike večine pravic in dolžnosti kraljevske princezinje ter je postala navadna »gospa Jones«, kar ji je očitno všeč, kajti od nekdanje občutljive etikete na angleškem dvoru kot neprijeten jarem.

Potresi še vedno vznemirjajo pokrajino Assucion v južnem delu republike Čile. Zaradi premikov zemlje je bil zamašen naravni odtok reke San Pedro, ki je v bližini mesta zajezena z veliko vodno pregrado. Voda v umetnem jezeru zaradi zaprtega odtoka neprestano narašča ter grozi predreti jez. Zaradi tega so morali v največji naglici povsem izprazniti mesto Valdivia, ki šteje 100.000 prebivalcev. Po vsem svetu nabirajo prispevke za težko prizadete prebivalce Južnega Čila, kjer je zaradi potresov porušeni 7 mest. Tudi 8000 kmetov je izgubilo svoje domove. Škoda cenijo na dve in pol milijarde šil. Manjše potrese so zabeležili tudi v južnem delu Združenih držav in celo na Japonskem.

Raketo v poletu so sestrelili z drugo raketo prvokrat v Združenih državah, javlja ameriško vojno ministrstvo. Poskus, ki je bil izveden na raketnem poskusnem oporišču Cap Canaveral, je imel ugotoviti možnost ali je moč zadeti medcelinsko raketo s hitrejšo obrambno raketo ter bo služil za izdelavo protiraketnega orožja (nekak raketni »Flak«). Medcelinska raketa je bila pred sestrelitvijo že preletela 8.000 km. Lahko bi bila prišla tudi iz Sovjetske zveze.

Politični teden

Po svetu . . .

Hladna vojna postaja živahnija

Kot je bilo pričakovati, se je po polomu vrhunske konference hladna vojna med obema svetovnimi orjakoma Sovjetsko zvezo in Združenimi državami ameriškimi, ki zajema ves svet, zopet poostri-la. V Evropi je Zapad pokazal odločno voljo, da se ne pusti pregnati iz Berlina ter tudi ne izsiljevati z grožnjami. Zato se je položaj tako poslabšal, da so v Moskvi bržkone spoznali, da igra z ognjem v Evropi postaja le prenevarna.

Sovjetske grožnje so namreč imele za posledico, da so se srednje in zapadnoevropske države, ki so članice Atlantskega pakta, še bolj strnile. Predvsem so Angleži prišli do spoznanja, da v sedanjem trenutku ni moč s popustljivostjo nič doseči pri Nikiti Hruščevu in da je gospodarsko in politično razcepljena ta šibka Evropa v stalni nevarnosti, da jo nekega dne sovjetski medved pogoltno. Prvič po dolgih letih so Angleži pokazali več volje, da se ožje povežejo z Evropo in to predvsem na gospodarskem področju, kajti gospodarstvo je slej ko prej eden izmed odločujočih, čeprav vedno ne tako očitnih faktorjev, v mednarodni politiki. Minuli teden je angleška vlada izjavila pripravljenost, da pripomore do sporazuma med obema sedaj medsebojno tekmujočima gospodarskima organizacijama v Evropi, to je EFTA in EWG. Kot smo že večkrat pisali, združuje EFTA sedmorico evropskih držav: Veliko Britanijo, Norveško, Švedsko, Švico, Dansko, Portugalsko in Avstrijo v takozvano svobodno trgovinsko področje, ki obsega prostor z 90 milijoni ljudi. Te države bodo v medsebojnem blagovnem prometu postopno odstranjale ovire trgovine, predvsem s pomočjo znižanja carin in kontingentov (to so količinske omejitve uvoza in izvoza) ter podvzemale druge skupne korake za poživitev gospodarskih stikov, dočim bodo proti državam nečlanicam ohranile vso samostojnost.

Svobodna Evropa in Anglija se zblizujeta

Cilji te organizacije so torej točno določeni in omejeni. EWG ali »skupno evropsko tržišče« pa združuje Francijo, Italijo, Zapadno Nemčijo, Nizozemsko, Belgijo in Luksemburg v skupnost, ki ima mnogo širše namene. Hoče ustvariti enoten gospodarski prostor s pomočjo carinske unije, to je postopne popolne odprave carin v medsebojnem prometu ter enotne skupne carine navzven, to je proti državam, ki niso članice EWG. Na tem velikem gospodarskem prostoru, ki obsega 150 milijonov ljudi in vključuje najbolj industrializirane države Zapadne Evrope, bi nastalo enotno gospodarstvo, v katerem bi se brez ovir prlivali blago, kapitali, ljudje.

Končni cilj šestorice je pa že višji, namreč tudi politični, to je ustvaritev pogojev za Združeno Evropo. Ta bi bila tako močna, da bi postala tretja velesila sveta, poleg Združenih držav in Sovjetske zveze. Zaradi posebnih interesov in razlogov, ki jih tukaj ne moremo podrobno obravnavati, se sedmorica EFTA ni hotela pridružiti EWG, zato je nastala nevarnost, da izbruhne gospodarska vojna v svobodni Evropi, posebno zadnje leto, ko so pred vrhunsko konferenco rastla rožnata upanja na pomiritev med Vzhodom in Zpadom. Vse te žlahtne rožice iluzije so pod ostrimi sapami s pariškega »vrhunca« zvenele in tudi Angleži so spoznali, da njim ne kaže več izigravati evropskih držav ene proti drugi, kot so to pogosto delali v zadnjih 200 letih pod geslom takozvanega »evropskega ravnotežja«. Danes bi se utegnili zgoditi, da bi vzhodni orjak nekega dne slabotno in razkosano Evropo pohrustal in se nato še močnejši in zahtevnejši pojavil na Atlantiku, pred vrati Anglije.

Japonska — novo ognjišče

Težišče nemira se je minuli teden zaradi tega pomaknilo drugam. Na Japonskem je izpod žerjavice planil že dolgo časa po komunističnih agentih spretno podpisani oženj v obliki velikanskih protiameriških demonstracij. Podobno kot v Evropi so po koncu vojne tudi Japonsko zasedli Amerikanci, le s to razliko, da popolnoma sami, brez zaveznikov, kajti bili so oni sami, ki so jo vojaško premagali in z dvema atomskima bombama prisilili k predaji. Kasneje so premagani Japonski, podobno kot Evropi, s širokopotezno go-

spodarsko pomočjo pomagali na noge, kajti zaradi nastale napetosti med Sovjetsko Zvezo in Ameriko so se fronte menjale, večerajšnja zmogovita zaveznika sta si postala sovražnika, bivši premaganci pa zavezniki enega ali drugega. Vendar kot povsod tudi na Japonskem Amerikanci za svojo gospodarsko pomoč niso želi hvaležnosti. V mirovni pogodbi so si Združene države izgovorile pravico do več oporišč ter vzdrževanje določenega števila svojih čet na Japonskem. Pred 14 dnevi je ta pogodba bila obnovljena in japonski ministrski predsednik Kishi jo je predložil parlamentu v odobravitvi, obenem pa povabil ameriškega predsednika Eisenhowerja na uradni obisk. Že med parlamentarno debato so izbruhnili nemiri, ki so pokazali, kako globoko je zakoreninjeno sovraštvo do Amerikancev, katerim Japonci ne morejo odpuščati, da so vrgli nadnje dve atomski bombi leta 1945 ter jih vojaško premagali. Pri tem seveda Japonci radi pozabljajo, da so oni sami začeli vojno z Ameriko. Prav tako pozabljajo na veliko gospodarsko pomoč in na dejstvo, da gre ena tretjina japonskega izvoza v Združene države ter tam japonsko blago s svojimi cenami dela konkurenci ameriškega blagu. Washingtonska vlada kljub protestom ameriške industrije dovoljuje ta uvoz, kajti sicer bi Japonska zašla v hudo gospodarsko krizo in postala lahek plen komunistov. Z izgubljenjo vojno je namreč tudi izgubila svoja tradicionalna tržišča v deželah Daljnega vzhoda, ki Japonski ne zaupajo, kajti boje se, da bi gospodarski penetraciji sledila politična, kot je pokazala izkušnja druge svetovne vojne. Povrh tega pa je glavno tržišče Japonske, Kitajska, postala komunistična in del sovjetskega bloka.

Maloštevilni ali prebrisani komunisti na Japonskem so ta položaj spretno izrabili za velikansko protiameriško gonjo. Njihovim geslom o ameriškem imperializmu ter lepota nevtalnosti so nasledili tudi mnogi nekomunisti, kot je to že običaj.

. . . in pri nas v Avstriji

»Vse gre narobe,« je minuli teden vzkliknil uvodničar graške »Tagespost«, strankarskega časopisa OeVP za Štajersko, ko je razmotrival notranjepolitični položaj, kjer postaja ozračje med obema koalicijskima strankama — menda obenem z rastočo poletno vročino — vedno bolj razgret. Skoraj v nobeni važnejši stvari se obe stranki ne moreta več sporazumeti.

Stanovanjsko vprašanje vedno bolj pereče

Minuli teden je najbolj kalilo koalicijsko ozračje vprašanje stanovanjskih najemnin. OeVP se že leta zama bori za to, da bi bila odpravljena ali vsaj omiljena sedanja stanovanjska zaščita, ker najemnine še zdaleka ne krijejo stroškov popravil, tako da hišni lastniki raje lastna poslopja, nad katerimi itak ne razpolagajo več in jim ne donajajo nobenega pravega dohodka, puščajo propadati. S tem se pa seveda manjša oz. poslabšuje stanovanjski prostor, ki ga itak primanjkuje. Socialisti so predlagali oživitve starih zakonov o »pospeševanju stanovanjske graditve«, ki bi praktično pomenilo »tih« poddržavljenje stanovanjske lastnine, kajti lastnikom ne bi vrnil razpolaganja nad njihovo imovino, prav tako pa tudi ne bi omembe vredno povečal njih dohodkov. Vprašanje popravil pa hočejo socialisti rešiti z ustanovitvijo posebnega fonda za popravila, kar bi pomenilo nove dajatve s strani davkoplačevalcev, pa tudi nastanek nove birokracije, katera bi večino prispevkov za popravila požrla v obliki plač in drugih »upravnih stroškov«, kot imamo žalostno izkušnjo pri bolniških blagajnah z njihovimi armadami uradnikov.

Kmetijski zakon vendarle pred koalicijskim odborom

Druga kronična boleča točka je kmetijski zakon, za katerega je bil v okvirju OeVP ustanovljen poseben odbor iz predstavnikov kmetijstva, delavsko nameštenske organizacije ter gospodarskih krogov. Kot smo že večkrat omenili, da ovire za sprejem kmetijskega zakona ne leže samo na strani socialistov, ki jim je zakon sicer tudi trn v peti, temveč tudi gospodarskih krogov OeVP, ki po eni strani hočejo kmetijsko združništvo podvreči istemu režimu kot zasebno trgovino, po drugi strani pa se tudi boje, da bi v novem zakonu predvideno povišanje cen kmetijskih pridelkov, ki bi

Kajti vedno znova se najdejo ljudje, ki lahko sledijo lepe besede in ne verjamejo resnice, dokler je ne skusijo na lastni koži. Takrat pa je ponavadi že prepozno.

Kishijeva vlada, pa tudi Združene države, se nahajajo v neprijetnem položaju. Če Kishi popusti ulici, mu bo sledila rdeče pobarvana vlada, ki bo prej ali slej pripeljala Japonsko v sovjetsko gospodarsko in politično odvisnost. To bi pa pomenilo izgubo Japonske za Zapad. In prav ona tvori najbolj izpostavljeno točko ameriškega obrambnega sistema na Daljnem vzhodu. Če pade Japonska, bi po vrsti postale nevzdržne ameriške postojanke na Okinawi, Formozi in celo Filipinih. Skratka, sovjetski blok bi se pomaknil naprej preko Tihega oceana, pred obale same Amerike. Zato kljub silovitim protiameriškim demonstracijam namerava ameriški predsednik Eisenhower v nedeljo dne 19. odleteti na obisk na Japonsko, da tako pokaže voljo Amerike, da ohrani Japonsko v nekomunističnem taboru ter podpre obenem predsednika vlade Kishija, ki se zaveda, da je Japonski zagotovljena svoboda in demokracija samo pod okriljem zapadnega bloka. Vsekakor pa skriva tudi razvoj na Daljnem Vzhodu v sebi nevarne neznanke.

Kitajci povedo kar naravnost

To je pokazalo tudi zadržanje komunistične Kitajske do nedavnih razorožitvenih predlogov sovjetskega ministrskega predsednika Hruščeva. Dočim poskuša Sovjetska zveza z zvijačo prepričati Zapad, da je miroljubna ter ga tako pripraviti do enostranske razorožitve, prav posebno pa prepovoriti Ameriko, da opusti svoja oporišča v Evropi, Afriki in Aziji, ki so danes edino učinkovito orožje proti prekocelinskim atomskim raketam ter omogočajo Ameriki, da s svojimi letali odgovori na morebitni sovjetski napad z istim orožjem, pa postajajo Kitajci vedno bolj bojaželjni. So proti vsakršni razorožitvi, kajti ta bo možna — kot pravijo v Pekingu — šele takrat, ko bo socializem, t. j. komunizem, premagal kapitalistični in imperialistični Zapad.

naj vsaj nekoliko zagotovilo rentabilnost kmetijskega gospodarstva, povzročilo nove zahteve delavcev po zvišanju plač. Vsekakor pa je bil minuli teden v okvirju OeVP le dosežen sporazum o teh spornih vprašanjih, tako da je bil osnutek predložen koalicijskemu odboru, ki se pa o njem ni mogel zediniti. Koalicijskim komplicacijam še ni videti konca.

Ljudske delnice tudi ločijo duhove

OeVP pa vztraja pri svoji zahtevi po izdaji novih »ljudskih delnic« za poddržavljenost podjetja. Izkupiček teh delnic bi naj šel v takozvani kulturni fond, to je za gradnjo prepotrebniš šolskih poslopij in drugih podpor za vzgojne namene na vseh ravneh, od osnovnih šol do univerz. V okvirju OeVP je bil ustanovljen poseben odbor za to zadevo pod predsedstvom strankinega glavnega tajnika in glavnega pobornika »ljudskih delnic« dr. Withalma. Tudi tukaj srečuje zahteva OeVP odločni odpor socialistov, ki v izdaji ljudskih delnic vidijo zgolj »tihu« razprodajo poddržavljenega premoženja in iz njega sledeče zmanjšanje vpliva socialistov, ki gospodarijo z državnimi podjetji ter razširitev vpliva »zasebnega« kapitala, ki je na strani OeVP.

Morda predčasne državnozborske volitve

Zaradi teh in še drugih primerov pa izgleda, da se v krogih novega vodstva OeVP, okrog dr. Gorbacha vedno bolj krepi želja po predčasnih državnozborskih volitvah. Ti pravijo takole: Vzrok sedanjega mrtvila vlade, ki zaradi notranjih koalicijskih prepričov sploh ne more več vladati, ampak samo opravlja nujne tekoče posle v tem, da sta obe stranki povsem enako močni ter ena drugo tiščita k tlom v upanju, da bo podlegla tista, ki ji bo prej zmanjkalo sape. V demokraciji pa nobena reč ni večna, zato bi utegnili volilci, potem ko so uvideli, da tako ne gre več naprej, to stanje spremeniti ter pri volitvah ustvariti novo stanje pri katerem bi ena stranka imela nesporno vodstvo ter mogla — sicer ob sodelovanju na sorazmernem upoštevanju druge — uveljaviti vsaj glavne točke svojega delovnega programa. Socialistom pa sedanje stanje očividno bolj prija, kajti podkancler dr. Pittermann je poudaril, da je kljub koalicijskim težavam treba delati v vladi še naprej tako kot dosedaj.

SLOVENC

doma in po svetu

Občni zbor Slovenske Matice

Minulo sredo je bil v Ljubljani občni zbor Slovenske Matice, ki je za Mohorjevo družbo najstarejša založba na Slovenskem. Vodil ga je predsednik, univerzitetni prof. Anton Melik, ki je uvodoma prebral pozdrave Matice Hrvatske in Matice Srbske. Nato so zborovalci počastili spomin v zadnjem letu umrlih odbornikov ali sodelavcev in sicer umetnostnega zgodovinarja Izidorja Cankarja, pesnika Pavla Golie in pisatelja Alojzija Kraigherja. Iz poslovnega poročila je bilo razvidno, da je ta ustanova v zadnjih letih znatno povečala svojo založniško dejavnost, predvsem na področju znanstvenih del ter domačih in tujih klasikov, izdaja pa tudi dela sodobnih slovenskih pisateljev. Navedel je tudi, da za stoletnico ustanovitve, ki bo leta 1964, pripravlja Matica posebni Zbornik ter bibliografijo v njeni založbi izšlih publikacij. Za predsednika je bil ponovno izvoljen univ. prof. Anton Melik, za tajnika pa prof. Fr. Dobrovoljc. Te dni je izšla letošnja Matična redna knjižna zbirka, ki je topot posvečena Slovenskemu Primorju in obsega geografsko študijo prof. Melika »Oris Slovenskega Primorja«, literarni deli dveh primorskih pisateljev, namreč Alojzija Rebule »Senčni ples«, Borisa Pahorja »Na sipini« ter razpravo dr. Franceta Steleta »Umetnost v Primorju«.

Slovenija - „dežela lepih nasprotij“

Pri veliki švicarski geografski založbi Kummerly & Frey v Bernu je nedavno izšla zanimiva in umetniško bogato opremljena knjiga o Jugoslaviji izpod peresa nemškega publicista Herberta Gottschalka, ki se je večkrat dalj časa mudil v Jugoslaviji in dobro pozna zgodovino in kulturo narodov Jugoslavije. Med drugim je obsežno poglavje posvečeno Sloveniji in njenim naravnim krasotam. Gottschalk označuje Slovenijo kot »deželo lepih nasprotij«.

Prežihov Voranc v madžarščini

Znani madžarski književnik in prevajalec Csuka Zoltan je končal prevod »Jannice« slovenskega pisatelja Lovra Kuharja — Prežihovega Voranca. Delo bo izšlo v začetku jeseni v izdaji budimpeštanske založbe »Europa«.

Nagrade slovenskim pisateljem v Ljubljani

Minuli četrtek je Društvo slovenskih književnikov v Ljubljani podelilo svoje vsakoletne nagrade, ki pomenijo posebno priznanje organizacije slovenskih književnih ustvarjalcev za najbolj uspešna literarna dela v preteklem letu. Nagradjeni so bili Anton Vodnik za pesniško zbirko »Glas tišine«, France Onič za pesniško zbirko »Luči na obali«, Mira Miheličeva za roman »April« in Vladimir Kavčič za roman »Ne vračaj se sam«. Ob podelitvi nagrad je bila v prostorih Društva intimitna slovesnost.

Povratek slikarja Zorana Mušiča

V Mali galeriji v Ljubljani razstavlja te dni slikar Zoran Mušič svoje gvaše. Slikati je začel v dobi med obema vojnama v Mariboru, po drugi svetovni vojni pa je ta Goričan po rodu, kot Antonio Mušič postal eden najvidnejših italijanskih slikarjev. Zastopal je Italijo na mnogih mednarodnih razstavah. Priboril si je med drugim tudi mednarodno nagrado v Parizu, nakar se je naselil v tej mednarodni slikarski prestolici ob Seini. Danes ga štejejo med najpomembnejše predstavnike pariškega slikarstva, ki se združuje v takozvani »Ecole de Paris«. Pogosto pa je Mušič sedaj s svojimi motivi vrača na domača tla.

Uspeh slovenske tiskarne v Argentini

Obracun uspeha slovenske podjetnosti je bil 5. občni zbor »Slovenske tiskovne družbe«. Ta delniška družba je solastnica argentinskega tiskarskega podjetja »Talleres Graficos Feredico Grote« in je minulo poslovno leto zaključila s 55 odstotki dobička, ki je bil razdeljen med delničarje. Kljub visokemu dobičku pa je družba naklonila znatne podpore svojim najmočnejšim odjemalcem, to je Katoliškim misijonom in Slovenski kulturni akciji. Družba ima namreč v svojih pravilih določbo, da »tiska in podpira publikacije znanstvene, verske, leposlovne in splošno kulturne vsebine, temveč le na krščanskih moralnih in etičnih načelih«. Pred kratkim je nabavila nov tiskarski stroj ter povečala svoj delniški kapital. Nove delnice so v celoti prevzeli stari delničarji. »Po petih letih delovanja se je upravni odbor deloma spremenil. Dosedanji predsednik g. Ladislav Lenček, ustanovitelj tega morda najbolj uspešnega slovenskega podjetja v Argentini, je prevzel mesto podpredsednika, tajnik g. Zorko Simič pa je odstopil,« poroča list »Zedinjena Slovenija«. Novi odbor sestavljajo še: predsednik Rudi Drnovšek, blagajnik Nace Glinšek in tajnik Jože Rezelj.

65-letnica osme umetnosti - filma

(Nadaljevanje)

Precej svojo pot v filmskem ekspresionizmu so šli Nemci, ki so ustvarili vrsto poštastnih, fantastičnih, tesnobnih del. Paul Wegener, Robert Wiene, Fritz Berger, Lupu Pick, so starejšemu rodu še morda v spominu z »Golemom«, »Praškim vampirjem«, »Muzejem voščenenih podob«, »Kabinetom doktorja Caligarija« in tako dalje. Izmed njih sta se visoko razvila Fritz Lang ter Fred Murnau, ki veljata za ustanovitelja tako imenovane nemške filmske šole. »Nibelungie«, »Doktor Mabuse«, »Bes«, »Nedolžen sem«, »Nosferatu«, »Poslednji smeh«, »Zarja«, »Naš vsakdanji kruh« in drugi so poglavna dela te šole.

Hkrati s temi čistimi in polovičnimi ekspresionisti so delali nemški filmski realisti, kakor Dupont, od katerega pomnimo »Varieté«, Joe May, znan po delu »Asfalt« ter Georg Wilhelm Pabst, ki je v »Poti brez radosti« razodel izvenšvedskemu svetu Greta Garbo, potem pa je ustvaril tri dela trajne veljave in sicer »Zahodna fronta«, »Žaloigra v rudniku« ter »Opera za tri groše«. Josef von Sternberg je s »Sinjinim angelom« priklical v slavo še zdaj nezatonljivo Marlene Dietrich, potem pa je z Ernstom Lubitschem vred šel v Ameriko in ugasil, dočim je Lubitsch odondot poslal v svet še »Veselo vdovo«, »Ninočko« ter »Nebesa lahko čakajo«.

Vzpon severnjaškega in italijanskega filma

Severnjaški, to je švedski in danski film, se je ta leta razvijal sam zase in tako dobil lasten značaj, ki mu je v marsičem ostal še dandanes. Sjoestrom z »Voznikom smrti« ter Stiller z »Gösto Berlingom« sta razodela svetu filmsko švedsko, k čemur je pozneje, po preselitvi v Hollywood, seveda največ pripomogla Greta Garbo. Danec Karl Teodor Dreyer, morda največji novotar in preobrazilec osme umetnosti, pa je Danski zagotovil trajno mesto v filmski zgodovini s svojim, še danes prav tako ko tedaj osvajajočimi deli »Dies irae«, »Ivana Arška« in »Vampir«.

Podobno kakor po drugi svetovni vojni, italijanski novi realizem je tedaj Evropo bežno zajelo občudovanje sovjetskega monumentalnega, a v glavnem zgolj propagandnega dokumentarizma, ki pa je le obetal, da se bo ruska filmska obrt razvila kam drugam, kakor se je potem. Tvorca sovjetskega filma sta Sergej Eisenstein, ki velja omeniti njegova dela »Križarka Potemkin«, »Deset dni, ki so pretresli svet«, ter »Generalna linija«, in Vsevolod Pudovkin, čigar ime je povezano s filmi »Mati«, »Konec Petrograda« ter »Vihar nad Azijo«. Oba sta s sovjetskim filmom vred zamrla, čeprav se je Eisenstein v poznejšem navalu stalinskega nacionalizma skušal dvigniti z »Aleksandrom Nevskim«, »Ivanom Groznom« ter podobnimi zgodovinsko-propagandnimi deli.

Nekako na sredji svojega dosedanega obdobja je osma umetnost doživela okoli leta 1930 prelom z nastopom zvočnega filma, ki ji je po eni strani odprl nove iz-

razne možnosti, po drugi pa jo postavil pred nove probleme, ker je dotedanjo vesoljno dostopnost in govornico slike utesnil. Omogočil ji je dalje, da se je začela okoriščati z neizmernim kraljestvom glasbe in petja ter tako opravljati pomembno kulturno nalogo na tem področju. Ameriki je zvočni film dal sentimentalno komedijo in pravo dramo ter preporod cowbojske zvrsti. V prvi panogi se je uveljavil Frank Capra s filmi »Zgodilo se je neke noči«, »Prišla je sreča« in »Večna utvara«, v drugi Mamulian, Harhaway, Siodmak, v tretji John Ford, katerega »Rdeče sence«, »Bes«, »Izdajalec« ter »Pot brez konca« so večini v spominu. Poleg Forda, ki ga nekateri postavljajo ob stran Dreyerju in drugim podobnim, sta se kot tvorca sodobnega ameriškega filma uveljavila še King Vidor, znan že od poprej po delih »Velika parada«, »Halelujah« ter pozneje »Naš vsakdanji kruh«, in William Wyler, mojster psiholoških podrobnosti in raziskovalec ženske duše, popolno nasprotje teatraličnemu veličastju Forda in Vidorja. Povsem na svojem področju sta se povzpela Cecil De Mille s svojo poljudno, preveč zunanjo zgodovinsko monumentalnostjo ter nedosegljivi poet filmskih slikanic Walt Disney, ki je od vseh živih filmskih ustvarjalcev pokazal največ genialnosti v svojem osupljivem razvoju od prvih Micky mišk preko »Sneguljčice«, in glasbeno-barvnih kompozicij do zadnjih realističnih poezij iz življenja živali.

Okrog teh vrhunskih režiserjev je v Združenih državah zrasel še roj drugih: Flaherty, Borzage, Orson Welles, Billy Wilder, Elia Kazan, Joseph Mankiewicz, Wellman, Dmytryk, John Huston, vsi z vrsto del, ki so dovolj blizu, da bi jih veljalo naštevati.

Evropa si zopet opomore

Evropa je zvočni film sprejemala in izkoriščala počasneje kakor Amerika, podobno kakor po drugi vojni barvni film. Toda ko so ga njeni režiserji ovladali, so dosegli v njem prenekatero prvenstvo, največ Francozi, med katerimi je zvoku znal dati bistveno, ne zgolj spremljevalno funkcijo René Clair z deli, ki smo jih že omenili, potem z vrsto tistih, ki jih je napravil v Hollywoodu, do poslednjih kakor »Molk je zlato« ter »Nočne lepotic«. Poleg njega, ki je vedno hodil svoja pota, je zavladala trojica realistov: Renoir, Duvivier, Carné. Ti so dali francoskemu filmu več vso tisto vsebino in značaj, s katerima se je pozneje ponašal novi realizem, kakor pričajo Renoirjevi »Angel zla« in »Velika iluzija«, Duvivierjevi »Pépé le Moco«, »Izlet na deželo«, »Njen prvi ples« in, če hočemo, tudi njegova najnovejša dela po Guareschijevih zgodbah o Don Camillu in Pepponu; še bolj pa Carnéjevi filmi »Nabrežje v megli«, »Dan vstaja« in drugi. V vrsti Francozov velja omeniti še Feyderja in njegov »Kermesse heroique«, Chenela ter njegov »Zločin in kazens«, Benoit-Lévyja, Leonida Moguya, Clouzota (»Krokar«, »Mamon« in tako dalje), Autant-Laraja (»Vrag v telesu«), Cayattea in druge z

vsem, kar smo ali še bomo od njih v kratkem videli.

Druga svetovna vojna je prinesla popoln zaton nekdanj cvetočemu nemškemu, a prav tako avstrijskemu in češkemu filmu, kateremu so Machaty, Vavra, Rovenski ter Ucičky, Willy Forst in Geza von Bolváry dali vsaj evropski, če ne svetovni sloves. Nasprotno pa sta se dvignila angleški in italijanski film. Angležem je do svetovnega uspeha pripomogel največ režiser in igralec Lawrence Olivier z upodobitvijo Shakespeareovih dram »Mamlet« ter »Henrik V«, v katerem je kot prvi dal barvi bistveno funkcijo. Italijani so prva leta po vojni vzbudili zanimanje sveta z novim realizmom, za katerega tvorce veljajo De Sica, Rossellini, Germi, Castellani, Lattuada, Visconti in drugi, ter z vedno trdnejšim in prepričljivim obrtnim znanjem in fotografijo. Podobno presenečenje je vzbudilo nekaj meksikanskih del, ki jih je re-

žiral v glavnem Fernandez, poleg že starega Bunuela. Filmska industrija manjših držav, posebno komunističnih, pa se navzlic znatnim sredstvom ne morejo otresti začetništva, v katero so obsojeni nekaj zaradi neskušnosti, nekaj pa zaradi neizogibne obsajenosti v tendenco in v ponazarjanje propagandnih tez svojih vladavin. Dva ali trije nemški filmi iz zadnjih dveh let, katere sta kot režiserja podpisala Helmut Käutner in Herbert Stemmle, kažejo na možnost preroda tudi v tej deželi. Kot popolno razodetje, umetniško, pesniško in tehnično, pa je Evropo in Ameriko po drugi svetovni vojni presenetil japonski film in to z nekaj na moč popolnimi deli kakor »Rašomon« ter »Vrata v peklo«.

To bi bil begoten in žal nepopoln pregled nekaterih najvažnejših dejstev in imen iz kratke, toda začuda pisane, burne in bogate šestdesetletne zgodovine osme umetnosti — filma. M. J.

Najbolj nazadnjaško pleme na svetu

Švicarski etnolog dr. Ernst Bichy je nedavno poročal v Zürichu o svojih raziskavah na Malem Andamanu, skrajnem južnem otoku v istoimenski skupini, ki jo sestavlja 2041 večjih in manjših otokov.

Dr. Bichy je delal sedem let v indijskem državnem zavodu za antropologijo v Kalkuti. Ta je v minulih letih organiziral več odprav, februarja 1958 pa se je fregata indijske mornarice s šestnajstimi raziskovalci pod Bichyjevim vodstvom zasedrila ob vzhodni obali tega otoka.

Mali Andaman je skoraj povsem ločen od zunanega sveta. Šele leta 1893 so raziskovalci prvič prišli v stik z Ongiji, prebivalca tega otoka. Poročilo dr. Bichyja, dopolnjeno z diapozitivi, z magnetofonskimi posnetki in s kratkim dokumentarnim filmom v barvah, prinaša mnogo novih zanimivosti o življenju na tem koncu zemlje.

Ongi dejansko še vedno živijo v kameni dobi. Kresila ne poznajo, gline ne oblikujejo, domačih živali nimajo, razen psov, ki so jih pripeljali na otok raziskovalci. Kljub

temu so bili prijazni s člani odprave, ki so se z njimi sporazumevali po znakih in gibih.

Ongi so negroidnega plemena, pritlikave rasti, kodrastih las kot Bušmani. Moški so povprečno 148 centimetrov visoki, ženske pa le 139. Moški nosijo predpasnike, ženske pa pasove iz palmovih listov. Kot nakit imajo ogrlice in zapestnice iz cevkastih školjk. Pogosto si barvajo obraze rdeče in belo.

Ongijski rodovi živijo v skupnosti po deset do dvajset družin, ki imajo enega poglavarja. Hodijo na lov, v suhi dobi živijo na prostem, med deževjem pa se zatečejo v kolibe, kjer ima vsaka družina ležišče okrog lastnega ognjišča. Lovijo z lesenimi loki, pri lovu na ribe pa mečejo iz čolnov osti.

Odprava ni našla sledov, po katerih bi mogli sklepati o kakem ongijskem verstvu. Opazili so le, da nekatere ženske nosijo na prsih kot okrasek čeljusti moških prednikov.

V Nepalju se še vedno ženijo otroci

Starši v Nepalju v Indiji menijo, da je najlepši čas za poroko od petih let naprej.

Okoli take neveste in njenega zaročenca se zvrstijo razni obredi, ki trajajo dva tedna. V tem času si starši in sorodniki obeh dajejo darila, prirejajo gostijo in hodijo v templje. Na dan poroke nosi nevesta na glavi poseben pozlačen okrasek.

Vsi člani obeh družin sodelujejo pri teh obredih, le otroka ne razumeta, čemu so ju kar na lepem ogrnili v čudne obleke in jima naredili nenavadne okraske; čemu plešejo okoli njiju; čemu jima dajejo kopice slaščic in zakaj morata za duhovnom ponašljati obredne besede.

Po sklenitvi zakonske zveze živi deklica v hiši ženinovih staršev. Otroka se igrata, dokler ne dorasteta, potem pa se iz prijateljev pri igri spremenita v zakonca.

Neporočenih žensk v Nepalju ne najdeš.

Starši si prizadevajo, da bi že kar se da zgodaj poročili otroke, zakaj, če bi — tako pravi staro izročilo — umrli samski, bi ne prišli v raj.

Pri izbiranju ženina in neveste skrbno pazijo, da sta iz iste kaste in iz kar najuglednejših družin. Seveda se tudi prepričajo, da njuni horoskopi, ki so jima jih ob rojstvu izdelali astrologi, niso preveč neskladni.

Ena izmed posledic takih zakonskih zvez je, da na podeželju včasih naletimo na 25-letno ženo, ki ima že deset otrok. Mnogo več težav pa je zaradi precejšnjega števila vdov. Nekateri moške umro že v deških letih. Vdove, ki spoštujejo izročila, se ne smejo več poročati. Ostanjejo služkinje v hiši moževih staršev in ne smejo hoditi nikamor.

FRAN ERJAVEC:

274

KOROŠKI SLOVENC

(III. del)

Vrhovno nadzorstvo nad vso upravo je imel generalni guverner in pod njegovim poveljstvom so bile tudi vojaške oblasti. Glede državnopolitičnih zadev je odločal sicer on, vendar je pred izdajo važnih odlokov povprašal za mnenje tudi »Mali svet«.

Generalnemu guvernerju sta bila pridružena (ne pa čisto podrejena) generalni intendant za finance (kot takemu sta mu bila podrejena generalni davkar in blagajnik) in deloma še za politično upravo ter generalni komisar za pravosodje (slednje mesto je zavzemal baron Cofinhal, ki je došel v Ljubljano že 23. V. 1809). Mirovne sodnike, notarje, odvetnike in mēre (župane) je postavljala na predlog justičnega komisarja generalni guverner, a generalni intendant je s pomočjo generalnega davkarja in blagajnika samostojno vodil vse finance in pošiljal sebi nadrejenim ministrom v Pariz vsakega pol leta izčrpna poročila o stanju v vsej Iliriji. Tudi politično upravo je resda vodil generalni intendant, toda njene smernice je dooločal »Mali svet« (petit conseil), ki so ga sestavljali trije člani »vlade« (guverner, gener. intendant in gener. komisar za pravosodje, toda funkcije te vlade niso bile označene nikjer) in dva sodnika prizivnega sodnega dvora v Ljubljani. »Mali svet« je tvoril tudi vrhovno prizivno sodišče za vse odločbe intendantov po provincah ter obenem tudi kasacijsko sodišče za vse sporne zadeve do 2.000.000 fr. (glede višjih zneskov je pa končno odločal kasacijski dvor v Parizu).

Upravi posameznih provinc so načelovali generalnemu intendantu podrejeni »intendant«, obenem pa še neposredno vodili upravo distrikta, v katerem je bil njihov sedež. Imeli so podobno oblast kot prefekti v Franciji (poprej so se tudi v Franciji imenovali intendant). Zanimivo je bilo Napoleonovo mnenje, da ne smejo prefekta (intendanta) nikoli vezati kake osebnosti (pokrajino, ki jo upravlja, zato mora biti ta vedno tujec. Oni so tvorili glavne stebre vse francoske uprave doma in v vseh zasedenih deželah. Vso upravo ostalih distriktov v provincah so vodili podintendant ali poddelegati (sub-délégué), ki so imeli podoben službeni položaj kot podprefekti v Franciji. Proti odločbam poddelegatov je bil mogoč priziv na provincialnega intendant (odnosno na intendantski svet), v zadnji instanci pa na »Mali svet« pod predsedstvom guvernerja v Ljubljani. Vse višje uradnike je imenoval cesar, a potrditi jih je moral tudi guverner.

Že iz zgornjega pregleda torej razvidimo, da je tvorila eno izmed ilirskih provinc tudi naša Koroška (t. j. beljaška kresija, a brez Kanalske doline) s koščkom Vzhodne Tirolske. Naša provinca se je delila v 2 distrikta, in sicer:

1. Lienz s 3 kantoni (Lienz, Sillian in Windisch Matrei) ter 12 merijami (Lienz, Dölsach, Ainet, Kals, Windisch Matrei, Virgen, Trefereggen, Sillian, Innichen, Karisch, Innervilgraten in Anras) in s 30.985 prebivalci;

2. Beljak s 7 kantoni, 37 merijami in 105.789 prebivalci.

Ker je bil lienski distrikt popolnoma nemški, nas zanima seveda le beljaški. Njegova upravna razdelitev je bila naslednja:

Kantoni	Merije (arondisjáji)	Prebivalcev
1. Šmohor	Šmohor	2761
	Künburg	1819
	Aichelburg	2119
	Wasserleonburg	1915
2. Beljak	Beljak	4623
	Plajberk	3417
	Strassfried	1915
	Podkloster	2236
	Bekštanj	3449
	Rožek	4630
	Vrba	2711
3. Trg	Vernberk	2528
	Trebinja	2494
	Cobirc	2173
	Trg Steindorf Himmelberg Kleinkirchheim	2832 2171 3387 2883
4. Greifenburg		
5. Špital		
6. Gmünd		
7. Obervellach		

Ker so bili ti kantoni popolnoma nemški, nas tu ne zanimajo podrobneje; skupno so šteli 18 merij.

(Dalje prihodnjič)

CELOVEC

(Dr. Kacin iz Gorice je predaval)

Minuli četrtek je Društvo slovenskih absolventov visokih, srednjih in višjih strokovnih šol povabilo dr. Antona Kacina, ravnatelja slovenskega učiteljskega v Trstu ter predstavnika Slovencev v mestnem svetu v Gorici, da koroškim izobraženecem predoči položaj narodnih manjšin v Italiji.

Predavatelj, ki je tudi dolgoletni bорец za narodne pravice naših rojakov na Goriškem ter ugledni kulturni delavec, je z njemu lastno temeljnostjo očrtal stališče italijanske države do manjšin. Italijanska ustava iz leta 1946 štiti „jezikovne“ manjšine, dočim ne pozna pojma „narodnostnih“ manjšin. Pač pa uživajo določene manjšine posebno zaščito na temelju mednarodnih pogodb, ki jih je Italija sklenila v povojni dobi. Potem, ko je podrobno orisal zgodovino in položaj slovenskega življa v Trstu in Gorici, je opredelil tudi njegov pravni položaj, posebno z ozirom na znani „Londonski memorandum iz leta 1953.“ Ta dogovor je bil sklenjen med vladi Italije, Združenih držav, Velike Britanije, in Jugoslavije ob priliki prehoda mesta Trsta in bližnje okolice (cona A) izpod angloameriške vojne uprave v italijansko civilno upravo ter spremembe jugoslovanske vojaške uprave v koprskem in bujskem okraju (cona B) v jugoslovansko civilno upravo. V londonskem memorandumu vsebuje točne določbe za zaščito manjšin v obeh bivših conah, to je slovenske v Trstu in italijanske v coni B. Predpisuje posebno mešano jugoslovansko-italijansko komisijo za manjšinske zadeve, ki se od časa do časa sestaja ter proučuje želje in pritožbe obeh manjšin. Slovencev na Goriškem ne zadeva ta memorandum, vendar je Italija sama de facto ohranila obstoječe stanje, predvsem na šolskem področju, kot ga je prevzela od angloameriške vojaške uprave. Le-ta je bila tako na Tržaškem kot na Goriškem uvedla popolno slovensko šolstvo, od otroških vrtcev do popolnih srednjih šol in raznih višjih strokovnih šol. Orisal

Pri nas na Koroškem

je tudi položaj južnotirolske manjšine, glede katere je bil leta 1946 sklenjen dogovor med takratnim italijanskim ministrskim predsednikom De Gasperijem in avstrijskim ministrom Gruberjem, pa tudi francosko manjšino v dolini Aosta. Koučno se je bežno ustavil pri jezikovnih drobcih Srbov, Hrvatov, Grkov in Albancev v Južni Italiji in na Siciliji. Omenil je tudi posebne probleme v zvezi s Furlani in Ladinci. Govornik je dejal, da pripadniki manjšin uživajo vse splošne demokratske svoboščine pritikajoče italijanskim državljanom, vendar imajo posamezne manjšine glede jezikovnih in etniških zadev razne težave in zahtevajo priznanje gotovih pravic. Narodnostna nasprotja so kljub splošni demokratični klimi, posebno v obmejnih področjih, vedno živa, kar neugodno vpliva na položaj manjšin.

Na številne poslušalce, ki so na povabilo Društva absolventov prihiteli iz mesta in podeželja je stvarno in premišljeno predavanje goriškega rojaka napravilo zelo dober vtis. S posebnim veseljem smo pa pozdravili v naši sredi dr. Kacina tudi zato, ker je znan kot odločno katoliško usmerjena osebnost.

Vprav zaradi tega so pa nekateri izostali in hoteli prireditve, ki je imela izključno narodni značaj, motiti s tem, da so za isti dan in ob istem času drugod napovedali filmsko predstavo. Ob dobri volji bi jo lahko prestavili na kak drug termin. Sicer pa je številni obisk dr. Kacinovega predavanja bil sam po sebi najbolj jasna obsodba te kratkovidne politične ozkosti, ki nam narodno samo škoduje.

na Otoku Katarina Hafner z Rudolfom Kumer in bo odslej gospodinjala pri Rošču v Replah. Tokrat je šlo brez »šranganja« in tudi venci, ki so jih dekleta tako pridno pletla, niso prišli v poštev. Bodo pa za drugič, dobra volja pa je prav toliko vredna. Katrci želimo, da bo srečna in pridna gospodinja na novem domu.

V Vogrčah imamo sedaj dva nova gospodarja. Prvi je Simon Wodunig, pd. Tom, ki je kupil posestvo pri Vunčku in bo sedaj bolj na veliko »havzale«. Treba bo pri hiši mnogo prenoviti, pa ima precej pridnih otrok in s skupno pomočjo bo že šlo. Drugi pa je Klemen Ulrich, ki se je sedaj vselil v svojo novo hišo, ko jebil prej pri pogorelem Rošču le najemnik. Obema želimo božjega blagoslova pri novem gospodarstvu!

ŠT. PRIMOŽ V PODJUNI

V Št. Primožu predsednik našega prosvetnega društva »Danica« Milan Hobel, pd. Rojakov v Pogrčah, zida svojo hišo. Klet in pritličje sta že gotovo, sedaj pride na vrsto še nadstropje.

V zadnjem času smo pri nas imeli naslednje poroke: Dne 24. aprila sta si v Mokrijah obljubila zvestobo do groba Friderik Weinzirl iz Rebrce in Marta Najbž, pd. Topličeva v Mokrijah.

Dne 15. majnika pa je bila pri fari poroka vdovca Šimena, pd. Hrapučjaka iz Rikarje vesi in Barbare Wutte iz Mlinč.

Dne 22. maja je bila v Dobrli vesi poroka Erika Rošerja, pd. mladega Zablattnika v Dvoru in Ane Jesse iz Št. Lovrenca — Škocijana.

Dne 29. majnika smo v Št. Primožu obhajali poroko Franca Mohorja iz Nagelč in Marije Plantev iz Gluhega lesa.

V Št. Danijelu je bil dne 24. majnika pogreb starega Kajšlarjevega očeta.

Vsem novoporočenim parom želimo božjega blagoslova, sreče in obilo otrok. Pokojnemu očetu Lojzu naj sveti večna luč, žalujočim pa izražamo naše sožalje.

Ker je že dalj časa lepo vreme, se je v našem kraju nabralo precej letoviščarjev, ki izkoriščajo ugodnost nižjih — predseznih — cen.

MEDGORJE—PODGRAD

Dvakrat smo v tej letošnji vigradi doživeli presenečenje nagle smrti. V Habru je zadeta od možganske kapni umrla Kovačeva mama. Po rodu je bila doma iz Poljske, s seboj je prinesla iz svoje domovine tisto dobroto in preprostost, ki je značilna pri poljskem narodu, pa tudi živo vero v Boga. Kako je bila priljubljena ne samo v fari, ampak v vsej okolici je dokazal lepi pogreb, katerega so se udeležili v velikem številu verniki iz treh župnij.

Na Rutah pa je Bog poklical nenadoma Kobovnikovega očeta. Čeprav je bila ta smrt nagla, vendar je bil rajni nanjo vedno pripravljen v svoji dolgi bolezn. Rajni je bil doma iz sončnih Radiš, bil je prava radiška korenina in z dušo in srcem še vedno Radišan. Odkar se je vrnil iz prve vojne — ni bil več zdrav. Pred 30 leti se je z vso družino posvetil prvi. Srcu Jezusovemu in ostal zvesti dan posvetitvi, kot goreč častilec Srca Jezusovega. Dokler mu je zdravje dopuščalo je bil redno na prve nedelje pri sv. zakramentih. Naj mu bo dobri Zveličar bogat plačnik!

Kar dve poroki smo imeli naenkrat. Ker je umrla Kovačeva mama in so ostali brez gospodinje, si je pridni Jozef poiskal gospodinj. Da pa ne bi pri Knapovih ostali brez gospodinje, se je Knapov Blažij odločil za poroko. Poroko in sv. mašo sta imela oba zakonska para v mestni župni cerkvi v Celovcu s peto sv. mašo pri kateri je prepeval moški pevski zbor iz Medgorij, vesela ojet pa je bila v Habru pri Mauthnerju. Iz srca želimo, da bi bila oba zakona srečna!

V mesecu majniku smo imeli šmarnice na petih krajih. V Zablatah so bile šmarnice pri Primožičevih. V lepem številu so iz vseh hiš prihajali večer za večerom k šmarnicam, vsako nedeljo je bila pa udeležba polnoštevila, saj so prišli kar vsi od vsake

Državna realna gimnazija in gimnazija za Slovence

OBJAVA

Sprejemni izpiti za prvi razred in tudi za višje razrede na Državni realni gimnaziji in gimnaziji za Slovence so v soboto, dne 9. julija 1960, to je prvi dan velikih počitnic.

Izpit za prvi razred obsega slovenščino, nemščino in računstvo v obsegu četrte šolske stopnje ljudske šole.

Prijave za sprejemni izpit so lahko ustne v pisarni šole, Lerchenfeldgasse 22, II. nadstropje, vsak dan od 8. do 12. ure in od 14. do 18. ure ali pa pismene do 1. julija 1960. Pismene prijave je treba kolkovati s 6 šil. Prijavi pa je treba priložiti rojstni list in dokument avstrijskega državljanstva. Šola, katero učenec ali učenka sedaj obiskuje, naj pošlje »Schülerbeschreibung« direktno na ravnateljstvo šole, Klagenfurt, Lerchenfeldstrasse 22.

Na dan izpita pa mora učenec predložiti zadnje šolsko spričevalo, katero bo dobil 8. julija 1960.

Glede izpitov za višje razrede pa dobite podrobna pojasnila v šolski pisarni vsak dan popoldne.

Ravnateljstvo

hiše, tudi možje in fantje, res lepo je bilo! V Medgorjah in v Podgradu so bile šmarnice v farnih cerkvah, v Običah pri Blažičevem Fotiju in v Voglah pri kapelici pri Rutarju. Kar prehitro nam je minil lepi Marijin mesec.

Na binško nedeljo in ponedeljek pa smo z dvema omnibusoma naredili že takorekoč tradicionalno potovanje — romanje v Padovo k sv. Antonu. Medgorčani so imeli svoj omnibus, spremljal jih je preč. g. prof. dr. Cigan. Podgrajčani pa tudi svoj avtobus, z njimi so bili domači gospod. To leto smo imeli daljšo pot kot prejšnja leta. Najprej smo imeli na binško nedeljo sv. mašo v Ukvah pod Sv. Višarjami, ker je bila prva nedelja v mesecu so mnogi prejeli sv. zakramente. Po končani sv. maši pa so pevci zapeli nekaj narodnih pesmi, da je bilo ljudem v Ukvah kar težko ob našem odhodu. Na poti smo se ustavili v Tolmezzu za kosilo. Po kosilu smo nadaljevali potovanje v Dolomite. Peljali smo se skozi Ampezo na prelaz Mauria, kjer smo zadihali sveži planinski zrak, toda še dolga pot nam ni dopuščala daljšega odmora. Med visokimi v nebo kipečimi vrhovi Dolomitov smo preko Auronza prišli do jezera Misurina. Lepote božje narave je težko opisati, treba jo je osebno doživeti in košček lepote raja je prav planinski svet Dolomitov pri jezeru Misurina. Obiskali smo nato srce Dolomitov mesto Cortino, ter se nato dvigali proti prelazu Falzarego 2117 m visoko, kjer je bilo še veliko snega, da smo se začeli navdušeno kepati. Pot smo nadaljevali po drugi dolini ob jezeru Alleghe preko Agorda v Belluno, kjer smo prenočevali in se odpočili od dolge, a lepe vožnje po Dolomitih. V ponedeljek smo se dobro odpočiti in pokrepčani z zajtrkom podali proti našemu cilju. Vozili smo se preko Feltre in Bassana v Padovo, kjer smo imeli v baziliki skupno sv. mašo, ki so jo darovali preč. g. prof. dr. Cigan. Po ogledu bazilike in okrepčilu smo se po novi avtomobilski cesti odpeljali v lepe Benetke. Tako smo prišli iz nad 2000 m visokih prelazov k morju, ki je bilo za mnoge pravo doživetje v življenju. Seveda en dan bi bilo vse premalo, da bi se mogli kaj več ogledati v mestu, pa to smo imeli že v preteklem letu priliko, ko smo imeli en cel dan na razpolago za ogled tega izrednega mesta. Proti večeru smo se vračali iz Benetk ob morju preko Portogruara in St. Daniela proti domu. Zadnja postaja je bil kratek odmor v Zabicah in že smo nadaljevali pot proti domu med lepim in veselim razpoloženjem in petjem

Kar prehitro sta nam minila dva dneva našega potovanja, čeprav smo prevozili devetsto kilometrov. Ni nam bilo žal, saj smo užili toliko krasot v mogočnih Dolomitih in imeli lepo priložnost, da si z molitvijo izprosimo pri čudodelnem svetniku sv. Antonu v Padovi od Boga milosti za našo življenjsko pot, ki je tudi strma in nevarna, kakor je bila naša vožnja po Dolomitih, da si mnogi niso niti upali gledati skozi okno avtobusa, med takimi prepadi je vodila naša pot. Želimo si še tako lepih dni v našem življenju, kot so bili za nas vse binško prazniki.

Simfonični koncert Slovenske filharmonije

Orkester Slovenske filharmonije je po dveh letih zopet obiskal Celovec. Veseli smo, da je s koncertom v ponedeljek večer potrdil sloves, ki ga uživa v mednarodnem glasbenem svetu.

Na sporedu so bile tri simfonične skladbe: Sinfonietta mladega slovenskega skladatelja Uroša Kreka, Chopinov klavirski koncert v e-molu in Šostakovičeva VI. simfonija.

Krekova Sinfonietta je moderno delo z jasno tematiko, razgibanim ritmom in instrumentacijo. Od treh stavkov se zdi najboljši prvi. Variacijski tema drugega stavka je širok, a zaradi bombastične instrumentacije napravi vtis preobloženosti. Lepe so variacije, ki slikovito prinašajo dele variacijskega teme. Tretji stavek je igriv, sloni na kratkih domislicah, je pa krajši in zlasti sklep presenetljivo odrezan. Orkester je to skladbo odigral z nekim zanosom, kakor v zavesti, da uvaja delo mladega umetnika svojega naroda v družbo evropskih glasbenih velikanov.

Vso težo Chopinovega klavirskega koncerta je nosil mladi slovenski pianist Aci Bertonec. Chopin je bil sam odličen klavirski virtuoz. Pečat njegove virtuozičnosti nosijo vse njegove klavirske skladbe, razumljivo, da najbolj njegova dva klavirska koncerta. Aci Bertonec je odigral svojega ne lahko nalogo z vso tehnično dovršenostjo. V drugem stavku (romanca) bi si morda mogli želeli malo več čustvene topline, zato pa je solist dal tretjemu stavku prekipujočo mero mladostne svežine. Orkestru je v klavirskem koncertu prisojena podrejena vloga: skladbi daje orkester okvir z uvodom in sklepi, podčrtava glavne misli, sicer pa skromno spremlja solista. To nalogo je orkester Slovenske filharmonije izpolnil v vsej meri.

Zadnja točka sporeda je bila Šostakovičeva VI. simfonija, — kot prejšnji dve točki — tudi ta v treh stavkih. Vsa skladba je najprej živa podoba prostranosti ruske zemlje, zlasti prvi stavek z razpotegnjenimi temami, ki že malce težijo. Zato pa toliko bolj pritegneta poslušalca drugi in tretji stavek, ki sta kakor velika sinteza živih melodičnih domislekov, ritmične iznajdljivosti, harmonične barvitosti, vse skozi prepletena z mojstrsko polifonijo čarata živo podobo pestrega življenja. Tu je orkester pokazal višek svojega znanja. Poslušalci so na koncu dali duška svojem navdušenju in priznanju z dolgotrajnim ploskanjem, ki se je poleglo šele, ko orkester dodal za nameček Leškovevo kolo.

S tem večerom se nam je orkester Slovenske filharmonije predstavil v najlepši luči. Že številčno — čez 80 godcev — napravil mogočen vtis. Najboljši del orkestra so

godala, ki jih odlikuje plemenit, topel ton. Trobila nekoliko zaostajajo. Ves orkester pa družni v čudovito zveneče telo njegov dirigent Samo Hubad, ki zna mojstrsko izvabiti iz orkestra vse odtenke raznih fines od komaj slišnega pp — zlasti konec prvega stavka Šostakovičeve simfonije —, pa do polnega ff. Drži: Hubad je velik dirigent. Ta večer je to ponovno pokazal.

Hvaležni smo Slovenski filharmoniji za ta obisk. V naše ozke, stisnjene in stiskane razmere je prinesel nekaj v širino in višino dvigajočega. Z zahvalo družimo prošnjo: Še nas obiščite!

Dr. F. C.

Pripomba: Dvorana ni bila polna, zlasti v sprednji polovici so bile občutne vrzeli. Škoda! — In še: Zadnji ton drugega stavka Chopinovega klavirskega koncerta je dal vedeti, da je klavir razglašen. Ni taka škoda, pa vendar!

VOGRČE

Točno po enem mesecu, odkar smo imeli veliki požar, je v torek, 7. junija zopet zatuhla sirena in nas napolnila z grozo in strahom. Ob pol enajstih dopoldne je začel goreti skedenj pri Brezniku in bil naenkrat ves v ognju. Radi strašne vročine ni bilo mogoče izpod skednja ničesar rešiti in so zgoreli razni poljedelski stroji. Hudo je bilo zlasti to, ker ob tem času ni skoro nobenih ljudi doma; eni delajo v Pliberku, drugi so bili na polju. Zato je bilo nevarno, da postane plen ognja tudi hlev in za hlevom še hiša. Sosedje so pridno oblivali hlev, ki je že začel goreti in so ga rešili. Vnela se je tudi sosednja stara kašča in deloma zgorela, pa so jo potem gasilci pogasili in tako še rešili žito v njej.

Ker je bil skedenj šele tri leta star, je škoda velika. Bilo je notri že precej letošnjega sena in par ur prej so ga še en voz spravili. Kako je ogenj nastal, ni znano. Če se bodo vsi trije Breznikovi fantje pridno lotili dela, bodo kmalu postavili nov skedenj, vogrški posestniki bodo pa gotovo pomagali. Ta požar je znova dokaz, da nihče ne ve, kdaj ga lahko nesreča doleti in kdaj bo kdo pomoči potreben.

Zadnje čase smo bili radi neviht večkrat v strahu, da ne bi kam udarilo, saj je dva dni prav nad nami razsajala in nam celo nekaj toče nasula. Pred kratkim je strela udarila pri Pečniku nad Šmarjeto in napravila precej škode. Na binško nedeljo je pa udarila v sosednjih Rinkolah pri Bidrihu v lopo poleg hiše, kjer so imeli stroje. Domačih sploh ni bilo doma, so bili na ohceti, pa so hvala Bogu sosedje bili blizu, takoj opazili ogenj in ga še pravočasno pogasili, da ni bilo nesreče.

Na binško nedeljo se je poročila

Naglavno gnojenje v sadovnjaku

Prva polovica meseca junija je zadnji čas za takozvano gnojenje v sadjarstvu. S tem ukrepom moremo nuditi vsem tistim drevesom, ki so izoblikovala zelo veliko sadežev, toliko hranilnih snovi, da lahko s njimi te sadeže povečini prehranijo do zorenja. Ako to gnojenje zamudimo, pričenjajo v mesecu juniju odpadati sadeži, ki jih zaradi pomanjkanja hranilnih snovi drevo ne more prehraniti; pogosto pa se tudi tisti sadeži, ki so ostali na drevesu, le slabo razvijejo.

Pri tem seveda drži, da bi naglavno gnojenje — ako bi gnojili z netopljivimi gnojili — pričelo učinkovati veliko prepozno. Naglavno gnojenje mora hitro učinkovati, zato gnojimo drevesom z gnojili v tekoči obliki. Pripravimo jih s pomočjo gnojila za rast »Linz 12-6-18«; na 10 litrov vode damo 1/2 kg tega gnojila. Ni ga treba dolgo mešati; gnojilo se v nekaj minutah raztopi.

S tem gnojilom gnojimo lahko na dva načina in sicer s sulico ali z lopato. Če gnojimo s sulico, jo zabodemo v območju krone drevesa na vsak kvadratni meter enkrat v zemljo in vlijemo vsakokrat skozi njo okoli 1/2 litra raztopine »Linz 12-6-18«.

Z lopato delamo podobno. Lopato potisnemo v zemljo in jo majemo sem in tja, da nastane ozka špranja. V to špranjo vlijemo tudi po 1/2 litra 5 odst. raztopine omejenega gnojila.

Če uporabljamo lopato, moramo paziti, da jo zasadimo v zemljo tako, da je ozki del obrnjen k deblu; ako bi bila lopata obrnjena počez, bi mogli odrezati tudi korenine, kar pa je treba preprečiti.

Poizkusi zadnjih let so pokazali, da po-

leg tega naglavnega gnojenja lahko drevju dovajamo hranilne snovi tudi kasneje; predpogoj je, da jih rabi. Potreba se pojavlja posebno po dušiku, kar spoznamo po tem, da starejši listi, ki hranijo sadeže, postajajo rumenkasti. Tedaj je hitra pomoč nujna. Gnojenje koreninam tu ne pomaga več. Drevesom damo dušik preko listja na ta način, da jih škropimo s 5 odst. raztopino »Urolinz«. Urolinz je 46 odst. dušično gnojilo, ki je v vodi dobro topljivo in ga je moč mešati z vsemi zaščitnimi sredstvi za škropljenje po cvetenju. Na ta način lahko povežemo gnojenje listov naravnost s škropljenjem po cvetenju.

Junija meseca v vrtu

Junij je nekakšna prehodna doba iz pomladi v poletje. Prva polovica spada pravzaprav še k pomladi, druga pa sega že v poletje. V tem času sejemo še razno zelenjavo za poznejšo poletno in jesensko rabo in cvetlice za drugo pomlad. Čas je sedaj tudi za presajanje raznih zelenjadnih sadik iz sejalnice na stalno mesto in za razmnoževanje nekaterih cvetic, zlasti trajnic, ki so ocvetele že zarana spomladi.

Kdor hoče imeti že avgusta in septembra godno endivijo, mora takoj sedaj pose-

jati poletno endivijo. Proti koncu meseca julija in v prvi polovici avgusta mora pa že misliti na setev zimske endivije. Seme endivije je občutljivo za vročino in žgoče sončne žarke. Zato je treba vsako setev pokriti z vejami ali jo kakorkoli obsenčiti, ko pa seme vzkali, moramo senco, takoj odstraniti. Ker gre na 1 gram okoli 900 zrn, zadostuje za srednjo družino par gramov semenja in par kvadratnih metrov velika sejalnica. Preden sejemo, zmešamo seme s suho prstjo, da je setev bolj enakomerna. Endivija zahteva zelo gnojno, vlažno zemljo.

Na jesen so jako dobrodošle nežne kolerabice. Sejemo jih torej še enkrat ta mesec, da bodo sadike za presajanje godne julija, avgusta in za rabo v kuhinji septembra. Tudi to setev moramo zavarovati pred soncem, dokler ne vzkali. Prav tako lahko še sejemo korenček in peteršilj.

Junija je še mnogo zelenjavnih rastlin, ki jih iz sejalnice presajamo na grede. Za nasade poznega zelja, ohrovt, poznih karfiolov in podzemeljskih kolerab je junij najugodnejši mesec. Tudi glavno solato in rdečo peso še lahko presajamo, toda le tiste sorte, ki smo jih prej našli.

SHRANKI

Doba sadja se je pričela. Ze se nam ponujajo vabljive češnje in razne vrste jagod, kmalu pa bo dozorelo še drugo poletno sadje. Pametna gospodinja skrbi, da družina uživa presno (surovo) sadje v polni meri, saj so ravno poletne vrste take, da ne trajajo dolgo. Včasih pa sadja ni mogoče jesti vsega sproti, niti ga prodati. V takem primeru skrbna gospodinja, če le more, shrani nekaj teh božjih darov za take čase, ko ni sadja ne te ne one vrste. Podobno je z zelenjavo. Tudi te je včasih mnogo na domačem vrtičku in je ni mogoče porabiti sproti. Toda okusen grah bi se prilegel tudi pozimi za prijetno spremembo ali zgodaj spomladi; ravno tako pa tudi stročji fižol, cvetača, kumare in paradižnik.

Vse naštetu lahko na razne načine spravimo za mizo. Tako dobimo razne shranke, kakor vkuhanu zelenjavo in pa sadje (kompote), marmelade in sadne sokove. In ravno iz poletnega sadja se dajo napraviti prav okusni in hvaležni izdelki z malo denarja in stroški. Tudi tovarne izdelujejo razne shranke kar na debelo, vendar so več vredni domači, če so skrbno pripravljene in shranjene v steklenih kozarcih, ki so za ta namen najboljše.

Kot stalna hrana shranki ne pridejo v poštev, ker ne morejo nadomeščati sveže hrane in ker so za splošno rabo predragi. Pač pa so dobrodošli ob mnogih prilikah, ker pomagajo gospodinjici iz marsikake zadrege, n. pr. ob nenadnem obisku. Odvzamejo ji mnogo dela. Tako tudi pride prav shranek sadja ali zelenjadi, če je v hiši dolgotrajnejša bolezen ali za praznike.

Vse poletno sadje je prikladno za shranjevanje. Jagode vseh vrst dajejo osvežujoče sadne sokove in okusne marmelade za katere se izplača žrtvovati malo sladkorja in časa.

Boljši in cenejši način shranjevanja je sušenje, posebno ono na zraku in soncu. Toda to je bolj primerno za jesenske pridelke.

Če gospodinja količkar utegne, naj poskrbi, da pride vsaj nekaj sadnih in zelenjadnih dobrot v obliki shrankov v jedilno shrambo. Kako z veseljem bo posegla po tem ali onem pozimi, v veliko zadovoljstvo domačih in gostov. Seveda bi bilo nespametno, če bi hoteli vse, kar do bimo svežega, predelati v shranke. Ti imajo sicer nekaj vrednosti kot živilo, vendar jih nikoli ne moremo primerjati s svežim blagom. Šamo kar svežega ne moremo porabiti, smemo shraniti. K shrankom pa ne prištevamo alkoholnih pijač. S tako predelavo gre vsa redilna vrednost v zgubo in smo dragoceno živilo pravzaprav za prehrano uničili.

Med shranke iz zelenjadi prištevamo tudi kisló zelje, ki je najbolj zdrava konzerva sploh. Sami ga pa oškodujemo s tem, da ga največkrat kuhamo, kar seveda zmanjša njegovo vrednost za hrano. V soli vloženi fižol, kot ga ponekod pripravljajo, nima nobene vrednosti. Slana voda, ki se napravi, zabranjuje vstop bakteri-

jam, a obilica vode, ki pri tem pride iz zelenjadi, pobere obenem vse rudninske in druge važne snovi. Ostane samo težko prebavljiva staničnina, ki se zmešča šele po dolgotrajnem kuhanju; jed pa je brez prave vrednosti.

Sedaj je pravi čas, da pomislimo na zalogo za zimo. Preglejmo posodo, ki jo že imamo v ta namen doma in napravimo načrt, kaj bi konzervirali in koliko bi lahko utrpeli za sladkor in morebitno novo posodo.

Nega pritličnega drevja

Kdor ima na vrtu pritlično drevje in sadne brajde, ima meseca junija veliko dela, ako hoče, da se ohrani drevju lepa oblika in se uravnava rodovitnost.

Najvažnejše delo je *pinciranje* in izrezovanje pregostega mladja. Posebno opozarjamo na marelično drevje, ki ga gojimo tako pogosto ob sončnih zidovih. Končne poganjke na voditeljcah ali glavnih vejah pustimo, da rastejo po mili volji. Vse stranske poganjke pa pregledimo in najprej izrežimo vse, ki so pregosti in ki silijo v sme-

ri proč od stene. Vse druge poganjke pa pincirajmo, to se pravi: odščipnimo jim vršiček, da se rast ustavi. Marsikdo se boji poleti odrezati ta ali oni zeleni poganjek, češ da bi utegnili drevesu škodovati. Vsem takim bojazljivcem bodi povedano, da poletno obrezovanje sadnemu drevju ne more prav nič škodovati, ker se v toplem vremenu in ob bujni rasti vse rane hitro in brez slabih posledic zacelijo. To velja zlasti za marelice, katerim premočno zimsko obrezovanje res lahko škoduje.

Pojdimo v Rož . . .

Naši gimnazijci na izletu

Zopet je prišla vigred in s tem tudi čas izletov. Zato smo se odločili, da pogledamo naše ljube domače kraje v pomladnem sijaju. V šoli smo se zmenili, da si bomo ogledali Slovenji Plajberk.

Zjutraj smo nestrpnost čakali na avtobus, katerega smo naročili. Peljali smo se proti Slovenjem Plajberku. Med potjo smo se ustavili pri Hudičevem mostu, v čigar bližini se pršijo v blestečih penah bistre vode, ki v slapovih padajo z visokih skal. Nismo se mogli načuditi tej naravni lepoti. Zapeli smo pesem, ki se je spajala s šumenjem slapov. Turisti so poslušali to pesem, našo lepo slovensko pesem. Neki turist me je vprašal, kakšen jezik mi govorimo: Odgovoril sem mu, da govorimo oba deželna jezika, slovenskega in nemškega. Na to pojasnilo mi je odgovoril: »Z dvema jezikoma prideš dalje kakor z enim samim!« Če bi vladalo tu na Koroškem to mišljenje tega turista, bi se narodi med sabo drugače razumeli. Ko smo si ogledali še Čavkove slapove (Tschaufokfall), smo se vrnili k Hudičevemu mostu, kjer nam je sošolec — domačin Tone pripovedoval, zakaj ima ta most takšno ime.

Neki mož je šel zgodaj na trg, da bi prodal svojo kozo. Ko je pa prišel do mosta, je videl, da ga ni več. V tem trenutku pa se mu prikaže zelen možiček ter mu razodene, da hoče napraviti most in tisto živo bitje, ki bo prvo šlo čez ta most, bo njegovo. In res, kmalu je bil most narejen. Mož pa je hotel ukaniti hudiča in je zakotalil hlebec kruha čez most ter spustil ko-

zo. Tako se je moral hudič zadovoljiti s kozo.

Nadaljevali smo svojo pot ter se ustavili v Slovenjem Plajberku. Podali smo se na grič, s katerega je lep razgled čez ves Plajberk. Po lepi stezi smo dospeli gor na hrib, se usdli in prepevali naše melodične pesmi. Odmevalo je po vsem Plajberku. Kraj nam je zelo ugajal. Videli smo raztreseno vas — o kateri pripovedujejo pravljice, da so živele tukaj žalik žene, in še marsikaj drugega čudovitega. Vrnili smo se ter se ustavili v cerkvi pri Marijinem kipu. Mariji v čast smo zapeli: Marija skoz življenje ter se ji priporočili, da bi nas ona varovala, da bomo ostali zvesti njej in tudi narodu, v katerem živimo in za katerega bomo morali pozneje tudi živeti.

Hoteli pa smo videti še kaj več in zato smo se odpeljali dalje do gostilne Sereinig. Ogl tam pa smo se napotili do podnožja gore Vrtače. Žal je bil tam še sneg, tako da nismo mogli naprej. Zraven Vrtače pa je Sveta peč, o kateri nam je sošolec — Plajberčan Foltej — pripovedoval, da so se Plajberžani v turških časih zatekli na to goro. Turki so jih zasledili in ko so prišli do podnožja, so se konji začeli udirati in tako so bili rešeni. In še danes pravijo, da, če greš med sv. mašo na Sveto peč, slišiš še ropotanje kopit turških konj.

Vrnili smo se veseli domov. Med potjo pa smo še veselo prepevali. Srečno smo dospeli domov. Veseli pa smo bili, da smo spoznali zopet en košček več naše slovenske zemlje.

Mirko

Šoferski kotichek

Doprinos pešcev k nezgodam na cesti ni tako majhen, kot bi bilo pričakovati. Zanimivo pri tem pa je dejstvo, da povzročijo pešci največ nesreč v prvih mesecih leta.

Statistike so pokazale, da povzročijo pešci največ nesreč s svojim nepravilnim in brezglavim obnašanjem na cesti. Eni so neprevidni pri prekoračenju ceste, drugi pa se v danem trenutku ne znajdejo.

Precej nesreč povzročijo tudi otroci, ki se igrajo ob cesti. Izgleda, da se vsi starši še ne zavedajo, da cesta ni otroško igrišče. Tudi pijanci povzročijo precej nesreč. Med povzročitelji nesreč pa najdemo tudi take, ki se jim ne da dopovedati, da velja za pešce ravno nasprotno pravilo kot za vozila. *Pešci morajo hoditi* na cestah, ki nimajo pločnikov, to so navadno vse ceste na deželi, *po strani*, da vidijo, če jim prihaja nasproti kako vozilo in pa, da nasproti prihajajoči voznik vidi njih.

Ljudje, ki morajo ponoči ali v mraku hoditi po takih cestah, naj držijo v desni roki kako belo stvar n. pr. robec ali palico, da jih vozači hitro opazijo. Na ta način zavarujejo sebe, vozačem pa olajšajo naporno vožnjo v dežju in megli. Ako pa pešec sede na kolo in postane kolesar, velja zanj pravilo vožnje po desni. Kolesarji so med najbolj ogroženimi koristniki naših preozkih cest, ker se vse premalo držijo pravila, da je treba voziti desno in da je prepovedano voziti vstric. Tudi kolesar je udeleženec v prometu, zato se mora ravnati po predpisih prav tako kot motorist ali avtomobilist. Žal jih je še veliko, ki ne poznajo niti najosnovnejših pravil, ali pa se izpostavljajo nevarnostim, misleč: naj pa drugi pazijo. Paziti mora vsak nase najprej, potem pa ne bo treba tako močno paziti drug na drugega. Zato se držimo vsi pravil, ki urejajo promet. Pri današnji gostoti prometnih sredstev na naših cestah je treba imeti vselej pred očmi dejstvo, da *na cesti nismo sami* in da moramo iz tega vzroka vedno biti pripravljeni na neljuba presenečenja, ki nam jih lahko zagodejo drugi koristniki ceste, živali ali pa cestišče, ki je tudi večkrat krivo prometne nesreče, ker je presenetilo vozača s svojimi hibami. Pozor torej! Pa srečno vožnjo in hojo do drugič!

Iz našega dnevnika

Kakšne gospodinje si želijo moji starši in kakšne si želim jaz?

Bivši gojenec Gospodarske šole v Tinjah piše:

Če gledamo v svet, vidimo, da je to zelo važno in pereče vprašanje, zato je treba, da se o tem natančneje pomenimo.

Kakor mislim, si želijo moji starši gospodinja, ki naj bo v prvi vrsti globoko verna, kakor so oni in tudi jaz. Saj danes povsod izumira krščanstvo, pa bi še kmet, ki je bil do sedaj najbolj veren, opuščal svoje najdražje?! — Dalje bi spadalo k temu tudi to, da bi cenila svojo narodnost, namreč slovensko. S tem pa še ni rečeno, da bi morala zaničevati druge jezike; saj so vendar vsi od Boga ustvarjeni.

Delo je na kmetih nekaj zelo važnega. Zato je pridnost in spretnost tudi na kmetih zelo zaželena. Saj dela je povsod dovolj in če je dobra in skrbna gospodinja zraven, gre povsod hitreje.

Seveda si želijo moji starši izobražene gospodinje, katera pa izhaja samo iz naših skrbno vodenih gospodinjstev, ki leto za letom vzgojijo veliko mladih slovenskih deklet, dobro pripravljene za današnje življenje.

Sreča gospodinje pa se bo izpolnila šele tedaj, ko bo postala mati. Za to težko nalogo pa naj bi bila bodoča gospodinja dobro pripravljena, ker prava vzgoja otrok ni lahka.

Njih želja pa je tudi, naj bi bila prijazna in dobrosrčna; saj bodo ob njej preživeli še morda veliko let življenja v počitku, veselju in zadovoljstvu.

Sedaj pa še omenimo, kakšne gospodinje si želim jaz.

Poudaril bi, da naj bo bolj mlada, a vendar ne neizkušena. Lepota je tudi prijetna stvar. Tudi jaz polagam veliko vrednost na duševno in telesno lepoto. Vendar si ne želim kake modne dame. Kaj drugega pa mi ne preostane več. Saj sem že poprej v željah staršev omenil mnogo lepih in koristnih stvari, in če bom dobil takšno, kakršno sem v tem pismu omenil, sem lahko vesel in zadovoljen.

Mladina brez Boga

Že v začetku časov se je Bogu uprl Satan. Od takrat se bje boj za duše človeške v nezmanjšani meri. Na velikem mladinskem zborovanju je nekoč rekel škof Jeglič: »Satan že ima svojo fronto pripravljeno; zato bodite tudi vi, katoliški fantje, pripravljeni!«

Vsako leto pripravljajo brezbožniki velike mladinske kongrese, na katerih se pokaže organizirana moč sovražnikov Kristusovih. Zares moramo kar strmeti, kako mogočne so te njihove manifestacije. In to ne le v deželah, kjer je brezboštvo na oblasti, marveč tudi v svobodnem svetu kristanskega Zapada.

Kdor je bil že kdaj priča takih mogočnih nastopov brezbožnikov ali je o njih čital obširna poročila, se je moral v strahu vprašati: »Kako je do tega prišlo in kaj žene mladi rod v borbo proti Bogu!«

Učitelji laži in sejanci sovražstva so bili vedno na delu. Zato se je zmota in hudoobja vedno bohotala v človeški družbi. V zgodovini je mnogo primerov, kako je hudoobja večkrat prišla tudi do oblasti; a le redko kdaj se je mogla obdržati dalj časa. Zadnji tak primer je bil nacizem, ki se je košatil le nekaj nad deset let. Čeprav je z mogočnim propagandnim aparatom širil svoj nauk in je užival vso podporo oblasti, je moral propasti; manjkalo mu je idejne moči.

Danes pa stoji svet pred drugo tako silovito organizacijo, pred brezboštvom. Še nikdar ni nobena ideologija uživala tako velike podpore državnega aparata kot to vidimo v sodobnem brezboštvu. Vse prizadevanje družinske in državne vzgoje je usmerjeno v en cilj: brezbožna družba. Vse delo po prosvetnih in strokovnih organizacijah je podrobno vnaprej določeno in mora stalno zasledovati prav isti cilj. Tudi vse stopnje šolstva od otroških vrtcev pa do visokih akademij in univerz imajo nalogo, da v mladem človeku zgradijo prepričanje brezbožneža.

Drugi vzrok tolikega vzpona modernega brezboštva je jasno in določno prikazan ideal, katerega hočejo uresničiti. Na zemlji ustvariti raj — zemljo spremeniti v raj! Ta ideal je prikazan v tako privlačni luči, da zlasti mladega človeka kar omami. Sveta borba za pravico in častna obramba človekovega dostojanstva sta osnovni točki programa napredne mladine in njeno poslanstvo je prav v tem, da preko vseh ovir čimprej uresničijo svoje ideale. Ti visoki in resnično plemeniti cilji, ki zlasti mladega, idealov polnega človeka povsem prevzamejo, pa so le krinka in slepilo za dosego oblasti brezbožno-marksistične ideologije.

Tretji vzrok učinkovitosti organiziranega brezboštva pa je v svojevrstni marksistični morali, ki uči, da je vse dovoljeno, kar služi ciljem brezboštva. Zato oni ne izbirajo sredstev, samo da pridejo do cilja! Gorje mu, kdor se jim upira! Povsod zato, kjer se polastijo oblasti, so polne ječe »proti-državnih elementov« in na dnevnem redu so sodni procesi proti »izdalajcem« in saboterjem. Ko pa je tako odpor zatrt, je brezboštvu pot prosta...

Tečaj o delovnem pravu v Jugoslaviji

Grljan — Agencija »Italia«. Sola za izpopolnjevanje in specializacijo v delovnem pravu ter socialnem skrbstvu, na tržaški univerzi, je priredila tečaj o delovnem pravu v Jugoslaviji. Na njem so predavali nekateri ljubljanski strokovnjaki in sicer profesorji Lado Vavpetič, Rudolf Kyovski in dr. Maks Šnuderl s pravne fakultete vsučilišča v Ljubljani, podtajnik v republiškem ministertvu za delo, dr. Marijan Dular, ravnatelj socialnega zavarovanja za Slovenijo, dr. Bojan Špicar, ter pravni svetovalec pri sindikatih republike Slovenije Rado Miklič. Omenjeni so seznanjali poslušalce, med katerimi so bili številni profesorji tržaške univerze, o glavnih značilnostih jugoslovanske državne in družbene ureditve, o delovnih odnosih, o socialnem skrbstvu ter o vlogi sindikatov v komunistični državi. Po vsej verjetnosti bodo potem povabili profesorje z omenjene tržaške šole na podobno prireditve v Ljubljani.

Dvojni obraz

Pravijo, da imajo mnogi ljudje dvojni obraz in da so v tem prvi umetniki; tako se znajo pretvarjati, da bi jim prav nihče ne mogel odrekati iskrenosti in odkritosrčnosti. Zelo pa bi bili užaljeni, če bi jih označili za hinavce.

V velikem podjetju je bil zaposlen mož, ki je vzbujal mnogo pozornosti med uslužbenci. S posebno spretnostjo, ki mu je bila naravnost prirojena, je dosegel v podjetju precej visoko službeno mesto. Bil je vodja nekega oddelka. Toda pri vseh soulužbenicah in še bolj pa pri podrejenih je bil brez ugleda, celo zasovražen.

Imel je namreč grdo lastnost, da je bil skrajno nevljuden, oblasten in častihlepen pred sebi enakimi in njemu podložnimi. Nasprotno pa je do nadrejenih, zlasti pa do ravnatelja podjetja bil kar srmatno uslužen, hlapčevsko vdan in ponižen. Kot predstojnik hodi po svojem oddelku ponosno zravnin in samozavestno; pred nadrejenimi se mu je hrbet kar krivil, glava pa globoko sklanjala.

Njegovi sodelavci so ga imeli za hinavca. Nadeli so mu priimek »biciklist«. Čeprav mu tega nihče ni povedal v obraz, se je kar nekam opravičeval rekoč: »O, hinavec pa nisem. Da moram biti strog, zahteva pač moja služba, zato v službi res ne poznam ne prijatelja ne sovražnika. Zato povem vsakemu v obraz, kar mu gre.«

Ko bi seveda bil ta mož tudi do nadrejenih tako odkrit in službeno natančen, bi mu lahko verjeli, a kot smo slišali, je to veliko pretvarjanje resnice.

Prava vljudnost je izraz plemenite duševnosti, globoke moralne vzgoje in resnične ljubezni do bližnjega. Vljudnost zahteva od človeka predvsem, da se zna premagovati, krotiti svojo jezo in strasti ter brzdati svoj jezik. Pri tem pa zares ne sme imeti dvojnega merila in ljudi opredeliti v dve skupini: prijatelje in sovražnike.

Povsem naravno je, da so nam nekateri ljudje na prvi stik »simpatični« ali prijetni, drugi pa nas odbijajo in kar težko prenašamo njih družbo. Še pogosteje pa se zgodi, da se nam je kdo »pošteno zameril: in od takrat ga ne moremo več trpeti. Tudi se dogaja, da enemu z lahkoto odpustimo žalitev in krivico, dočim je drugemu za nobeno ceno ne moremo pozabiti in podobno...

In vendar je potrebno, da smo v vsakdanjem življenju vljudni tudi do tistih ljudi, ki nam niso ljubi in celo do nas zahrbitni ali podli. Saj to je prav krščansko. Potrebno je, da take ljudi pozdravljamo in jim odzdravljamo, če nas pozdravijo. Takšno dejanje nima prav nič hinavskega na sebi, marveč je dokaz tvoje plemenitosti, krščanske vzgoje in močne volje. Saj je pa tudi to vljudnost, ki je potrebna v vsakdanjem življenju, če hočeš veljati za olikanega.

Skozi življenje hodi brez krinke in ne pretvarjaj obraza! Iskrena beseda in dostojno zadržanje do vsakega — pa naj ti bo nadrejen ali podrejen — ti bosta pripravila častno mesto v človeški družbi.

Kopanje in sončenje

Menda ne bo nikogar med nami, ki ne bi poznal ali vsaj slišal o pok. župniku Kneippu, ki je uporabljal navadno mrzlo vodo pri zdravljenju raznih bolezni. Imel je tako velike uspehe, da se danes ves svet poslužuje njegovega načina zdravljenja z vodo. Čudovito zdravilno moč ima voda pri raznih boleznih, le, da jo je treba pravilno in ob pravem času uporabljati. Vsa potrebna navodila v tem pogledu dobite v knjigi »Domači zdravnik«, ki jo je po naukih in izkušnjah župnika Kneippa priredil msgr. Valentin Podgorc in ki jo je pred leti založila in izdala Družba sv. Mohorja v Celovcu.

Sonce, zrak in voda so trije činitelji, brez katerih bi bilo vse življenje na zemlji uničeno. Po soncu, zraku in vodi hrepene posebno taki ljudje, ki so vsled svojih poklicev primorani preživeti po 8 ali več ur dnevno v zaprtih prostorih, dostikrat ne higieničnih, kamor le redkokdaj posveti kak sončni žarek ali se prebije sveži val zraka. Voda pa je vsakemu neobhodno potrebna, ne samo za pitje, temveč tudi za umivanje in kopanje našega telesa. Tu niso kmetski ljudje, ki se naučijo od ranega jutra do poznega večera toliko sonca in svežega zraka na polju in v gozdu, da jih kar malce zavidamo — prav nič izvzeti. Ravno nasprotno. Pri svojem delu se namreč tekotom dneva večkrat in toliko prepotijo, da se nabere polno nesnage na telesu. In to je treba zvečer, predno gredo spat, odpraviti. Skoči v bližnje jezero, reko ali potok in se pošteno okoplji. Če tega nimaš na razpolago, pa si natoči v kako posodo vodo iz vodnjaka in se po vsem životu dobro umij, zlasti pa prsi in noge. Kako svežega se boš počutil, lažji boš postal in utrujenost bo kar nekam izgnila! In kako prijetno boš tudi zaspal! Pri vsem tem pa ne smemo pozabiti kake neprecenljive vrednosti za naše zdravje je taka kopel. Na ta način si namreč utrjujemo telo in podaljšujemo svoje življenje.

Sedaj se pričinja kopalna sezona. Obale jezer, rek in potokov bodo polne ljubiteljev sonca in vode. Koroška je zelo bogata na jezerih in tekočih vodah, ki so primerne za kopanje in plavanje. Zato je podana možnost, da se vsakdo v tej deželi lahko

skoplje in plava. Poklicno delo res marsikomu ovira tolikšno udejstvovanje v tej najbolj zdravi športni panogi — kopanju in plavanju — kakor bi želel. Vendar je potrebno, da si dvakrat na teden po kaki 2 uri časa rezerviramo za kopanje. O plavanju, ki je najkoristnejša telesna vaja, bomo govorili v prihodnjem članku nekoliko več; za danes se omejimo zgolj na kopalce, ker je teh — kakor se zdi — večina, čeprav je to velika škoda. Da se razumemo: za samo-kopalce se smatrajo tudi oni, ki znajo nekoliko plavati, da se vzdržijo na vodi in samo pri kraju, ne upajo se pa v globoke vode in daleč proč od obale, kaj šele, da bi mogli komu pomagati, ki se utaplja.

Pri kopanju moramo biti zelo previdni. Mnogo onih, ki so iskali utehe v vročih poletnih dneh v hladni vodi, je postalo žrtev nenasitnih valov jezer in rek. Celo večji plavalci so neredkokrat postali plen tega mokrega elementa, koliko večja je nevarnost šele za neizurjene plavalce. Zavedati se namreč moramo, da imamo samo eno življenje; če tega izgubimo, smo izgubili na tem svetu vse. Zato velja tudi za sončenje ista previdnost. Izgleda, da se kopalci vse premalo zavedajo nevarnosti, ki jim preti pri prekomernem sončenju. Neredki so oni, ki hočejo postati že takoj prvi dan črni kakor zamorci. Marsikdo je imel priliko občutiti neljube posledice pretiranega in prehitrega sončenja: peklo ga je po vsem životu, ni mogel spati in koža se mu je olupila. Pretiranost v sončenju se je večkrat končala s smrtjo (kap in slično). Sončimo se počasi: prvi dan deset minut, drugi dan dvajset, potem dodani vsak dan malo več, dokler ne boš toliko utrjen, da boš lahko delj časa na soncu. Pretiravanje v sončenju pa ni nikoli dobro — če si še tako ogorel — zato si od časa do časa poišči senco in v hudi vročini ostani rajši delj časa v vodi. Končno bi opozoril kopalce, da se v lastnem interesu držé teh-le navodil.

1. Nikdar se ne hodi kopat sam, ampak vedno v družbi kakega izurjenega plavalca! Če si vroč, se preje ohladi!

2. Ne hodi v vodo preveč sit in tudi ne lačen!

3. Izberi si vedno prostor, kjer je

Mladina za Boga

Mladinski dan na Bistrici na Zilji

Kot vsako leto je tudi letos bil mladinski dan katoliške mladine na nedeljo presvete Trojice. Za Rož in Ziljo se je tokrat vršil na Bistrici na Zilji, kjer bi se naj zbrala mladina na prijaznem griču nad lepim bistriškim naseljem, pod mogočnim Dobračem.

Prelep je bil dan in kmalu po deseti uri so se začeli stekati številni avtobusi in osebna vozila na Bistrici; prav živahno je postalo na vasi. Blizu vaške lipe se je zbirala mladina iz Roža in Zilje ter se uvrstila v mogočno procesijo, ki se je med molitvijo in pesmijo počasi pomikala po vzpetini proti cerkvi. Na čelu sta dva konjenika nosila častno zastavo, nato pa je sledila za skupino zastav mogočna vrsta postavnih fantov, za njimi pa zopet druga skupina zastav in še daljša vrsta pisano oblečenih deklet. Tako je šlo v sprevedu skoro 500 fantov in deklet.

Pred župniščem na vrhu bistriškega hriba je bila mladinska sveta maša, katero je daroval preč. gospod župnik Kuchling. Verski nagovor je imel preč. g. župnik Čebulj, ki je v srce segajočih besedah opozorjal mladino na dolžnosti, ki jih je vsak kristjan sprejel, ko je bil zaznamovan z znamenjem presvete Trojice in pozival katoliško mladino, da naj to častno poslanstvo viteško izpolni. Mogočno je donela skupna pesem in molitev množice samih mladih fantov in deklet!

Popoldanska proslava mladinskega dne se je začela ob drugi uri. Zopet se je zbrala na istem prostoru še večja množica: mnogi namreč niso utegnili priti dopoldan. Pri tej akademiji so sodelovale različne skupine mladinske iz Roža in Zilje. Le omeniti jih hočemo na kratko.

V pozdrav so nam zaigrali domači tamburaši iz Zahomca par lepih narodnih, nakar je sledila pozdravna deklamacija bistriških fantov. — Sledili so veseli prizori raznih narodnih plesov in rajanj, katere so dovršeno predvajali fantje in dekleta iz Sel. — Vmes so se ponovno oglasili mladi godci iz Slovenjega Plajberka s svojimi poskočnimi. — Kotmirška dekleta so v zboru deklamirala pesem katoliških deklet in dekleta iz St. Jakoba so nam prisrčno zarajala dvakrat. — Sledil je prizor korajzne skupine od St. Lenarta pri Sedmih studencih, ki je vzbudila mnogo dobre volje; — dočim je bil nastop deklet iz Malošč resno poučen.

Tudi v St. Janžu in v Svečah si kratijo dolg čas s tamburicami, zato so nam kar lepo zaigrali par veselih; — iz iste okolice pa so nastopili tudi še znani Rožanski fantje s svojim moškim zborom in dovršeno zapeli štiri narodne pesmi. — Sledil je še odlomek zgodovinske igre: Marija v ognju, katero je podala šentjanška mladina, — nakar so ponovno zaigrali plajberški muzikantje.

Ob koncu pestrega programa pa je nastopil še združen zbor in navdušeno zapel: Rož, Podjuna, Zilja ter posvetilno pesem: Najvišji, vsemogočni Bog...

Prelep dan na lepi Zilji smo zaključili z zahvalno pesmijo in blagoslovom v cerkvi, katerega so podelili mil. g. prelat dr. Blüml.

voda ob obali plitva, izogibaj se vodnih vrtincev!

4. Nikdar se ne koplji v vodi, kjer rastejo razne rastline in drugo šavje.

5. Ne uganjaj neumnosti v vodi, zlasti tedaj, kadar si daleč od obale; nikdar ne kliči za šalo na pomoč, ker ti tedaj, ko jo boš v resnici potreboval, nihče ne bo pomagal!

6. Bodi previden pri voznjah s čolnom, zlasti tedaj, kadar imaš koga zraven, ki ne zna plavati. Ne skakaj s čolna v vodo in se ne vračaj vanj, ker se rad prevrne, če se preobteži na eni strani!

7. Ne sonči se prekomerno!

8. Bodi obziren do sokopalcev in nosi dostojno kopalno obleko!

Ivo Kernavner

GIBANJE JE ZDRAVO

Na Danskem so kmetje ugotovili, da imajo prašiči, ki se dosti gibljejo, mnogo bolj okusno meso kot tisti, ki vse življenje preležijo.

Iznajdljivi Danci kupujejo zdaj svojim prašičem žoge, za katerimi se živali rade podijo.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Pred petnajstimi leti

Z bralci našega lista kramlja Alojzij Vauti, selski župnik

(Nadaljevanje)

Imel pa je tudi dobre lastnosti. Šel mi je na roko, me učil pravilno zlagati odejo, bil je dovzeten tudi za dobrohotne nauke. V začetku sem imel z njim mnogo tihega veselja, ker je v verskem oziru kazal dosti zanimanja, začel je spet moliti. Z veseljem mi je večkrat pravil, koliko je zmogel zunaj med delom. Nekoč so zavezniški bombniki hudo bombardirali mesto Straubing. Zračni pritisk je bil tako silen, da so se zidovi kaznilnice dobesedno majali. Rosentalu so od strahu šklepetali zobje, ko se je stiskal v vogel celice. Jaz pa sem mirno ležal na slamnjači čes, če me zadene, me povsod lahko zadene, ker sem pa v božjem varstvu, sem tudi na slamnjači varen!

»Lojz, Lojz, rad bi se spovedal!« mi v silnem strahu kliče. »Spovedal, spovedal.«

Tedaj sem se seveda dvignil in prisedel k njemu. Bombniki so še nadalje grozeče grmeli nad nami in spuščali smrtonosne unčevalne bombe na mesto. To je bilo za kaznilnico potres. Nevarnost je bila vsekakor velika. Zato sva morala bolj hitro in na kratko opraviti. Ko sva zvečer ležala vsak na svojem ležišču, sem ga pa opozoril: »Zdaj imava mir in čas! Zato pa zdaj temeljito opraviva, da bo pred Bogom vse urejeno!« Ni se branil opraviti dolgo spoved čez vse življenje. In kako je bil nato vesel. Nadaljevala sva verske pogovore, dokler ni paznik potrkal na vrata, čes: ponoči je predpisano molčanje!

Rosental je naslednji dan pisal pismo materi in ji v njem zatrjeval, da se je poboljšal in da bo priden ostal in ji ne bo več povzročal žalosti. Čez nekaj tednov je došel od nje odgovor. Med drugim mi izraža dvom: velikokrat si mi že zatrjeval in obljubljal poboljšanje, a nikoli nisi tega držal... Mati je sina pač poznala!

Res je bil Rosental zelo nestanovit. Iz enega ekstrema je zašel v drugega. V začetku je pretirano skrbno gledal na snago v celici, pozneje pa je bil naravnost nemaren. Na Veliko noč je dobro spal vso noč, ležal na postelji ves dopoldan in še popoldne spet spal. Jaz pa sem v cokljah rahlo hodil po celici in molil brevir. Zelo sem pazil, da ga ne zbudim. Pa sem enkrat le s cokljami malo zaropotal. Zbudil se je in me ozmerjal, da ga ne pustim spati. Kako človek rad pozabi trdne sklepe in zdrkne nazaj v stare napake!

Ko so nas koncem aprila gnali proti Dachau in se je kolona vsled prihoda Amerikancev razšla na vse strani, so mi pravili,

da je Rosental »rekviriral« nekje en avto in skušal s ponarejenimi nakaznicami od Amerikancev dobiti bencina, da bi se »nobel« peljal domov. Kaj je bilo potem z njim, mi ni znano. Toliko vem, da ga v naš Rož ni bilo, akoravno se je pisal Rosental.

KROJAČ

Jetniki v kaznilnici so bili na razne načine zaposleni. Nekateri so delali v poljedelstvu, druge so gonili na delo na ceste, drugi so krpali strgane nogavice ali delali v pralnici. Moj prijatelj dr. Kriess je k sreči prišel v zavodovo knjižnico, me ne pa so uvrstili med krojače.

Dvakrat na dan smo po hodniku sosednjega trakta cokljali ven v delavnico, ki je stala v bližini. V prostoru na levi so popravljali raztrgane nogavice, na desni pa je bila velika krojačnica. Tu nas je bilo zaposlenih morda okoli 80–100.

Nekateri so bili res izurjeni krojači po poklicu ali so se tekom časa krojaštva priučili. Izdelovali so nove srajce in poletne vojaške bluže. Mi drugi smo bili le pomožni krojači. Prvo delo nas začetnikov je bilo paranje starih cap. Za to delo pač ni bila potrebna posebna spretnost. Postal sem torej kakor šivilja Klara, ki podnevi šiva, ponoči para. Prvi dan sem se z vso vneemo vrgel na delo, bil kmalu gotov, vse oddal upravniku oddelka in zahteval novih cap. Tovariši pa so me kregali in poučili, da je tu treba delati kar najbolj počasi in malomarno. Če bi vse cunje prekmalu razparali, bi ne bilo več tega dela in bi nas morda poslali na drugo delo ven v zimski mraz. Pa za to bomo hrano, ki jo dobivamo, nismo dolžni pridno delati. In državo je treba oškodovati, kjer je le mogoče, da bo prej vojne konec! Tako smo se s cunjami več igrali kakor delali. Neki Čeh pri naši dolgi mizi je 14 dni imel pred seboj isti kupček cunj. Zamišljen je gledal tjavendan. Le kadar ga je motril paznik, je začel tisti kupček premetavati. Čim manj delati in koristiti — je bilo torej naše pravilo.

Čez nekaj tednov sem avanziral. Od cunj so me povišali, da sem šival gumbe. Tudi pri tem delu sem se držal prej omenjenega pravila. Ko sem gumb prišil, sem ga odrezal, v drugič šival, v drugič odrezal in tako je šlo dalje: zaposlen sem bil, a naredil bore malo.

Pazniki, ki so se vrstili v službi, tudi niso mnogo zahtevali od nas. Bili so tudi še dosti popustljivi in dobrohotni. Edino neki Maier je bil službeno strog. Kadar je

bil v službi on, je zavlada po dvorani tišina in vsak se je vsaj navidezno trudil z delom. Ko pa je potekel njegov čas in je odšel, so se nam spet razvezali jeziki in nam je odleglo, čutili smo se bolj proste.

Delavnica je bila zakurjena, da nas ni hudo zeblo. Sredi dvorane je stala železna peč, na kateri so greljikalnik. Večkrat sem katerega skrivaj vzel in ga djal pod noge, da sem jih ogreval, seveda le, če je bilo varno, kadar ni bilo Maierja.

Najbolj me je v začetku mučilo sedenje, ko smo po 4 ure sedeli na trdih stolih. Bolele so me kosti, boki in pleča.

V otroških letih nisem nečesa razumel, namreč če je bil kdo obsojen in zaprt, so rekli: sest je šel, sedi! Pa se mi je čudno zdelo; saj ni nobena kazen če sedi, sedeti vendar ni hudo. Tu v Straubingu pa sem pri sedenju živo občutil, da tudi sedenje more postati muka. Olajšal sem si jo, ako sem mogel kako staro bluzo ujeti in jo djati pod se. Seveda jo je bilo treba spret-

no skriti, če se je bližala kontrola ali strogi Maier.

Ze ob svojem prvem prihodu v krojaško delavnico sem tam naletel na znanega sojetnika: pozdravil me je Lojz Lušin, s katerim sem bil leto prej zaprt v Celovcu. Podaril mi je takoj kos kruha, rekoč: »Vem, kako je vsak novodošel lačen. Jaz sem sedaj že navajen lakote, zato ti ga lahko odstopim.« Pa tudi nekateri drugi tovariši so dokazali, kako so mi dobrohotni in milosrčni. Kdor je že nekaj časa delal v krojačnici in se je dobro obnašal, je za priboljšek dobil za malico kos kruha. Meni novincu še to ni pristojalo. Lojz je organiziral družbo jetnikov, ki so se prostovoljno zavezali, da se vsak enkrat odreče svojemu priboljšku v mojo korist. Tako sem po njihovi požrtvovalnosti dobival tisti kos kruha tako dolgo, dokler po treh tednih nisem sam dosegel tistega priboljška. Užival sem ga pa le kratko časa, kajti nedolgo potem so priboljšek ukiniti vsem.

(Dalje prihodnjič)

DEKLE — VOJAK

Silno simpatična svetnica je sveta Ivana Orleanska. Njen god obhajamo 30. majnika. Tega dne je bila sežgana na grmadi na glavnem trgu v mestu Rouen (izg. Ruán) na Francoskem. Po krivici so jo kot čarovnico obsodili na smrt. Bilo je to pred več kot 500 leti, leta 1431. Za svetnico je bila proglašena šele v našem stoletju, torej skoro 500 let po smrti.

Anglež Louis de Wohl je napisal zgodovinsko povest pod naslovom: »Ivana jezdi naprej.« Nemški pesnik Schiller je napisal o njej žaloigro: »Devica Orleanska.« A žal ne odgovarja vse resnici, kar je napisal Schiller o devici Orleanski. Tako n. pr. Schiller piše o ljubezenski zgodbi z nekim angleškim vitevom, pa je povsem izmišljeno. Ni dvoma, da Anglež de Wohl veliko bolj resnično piše o njej.

V 15. stoletju so se Angleži izkrcali na Francoskem in so prodrli globoko v osrčje dežele do mesta Orleans (izg. Orleán). Bilo je leta 1429. Sedemnajstletna pastirica Ivana d' Arc (izg. d' Ark) je prisrčno molila pred križem k Bogu za pomoč. Med molitvijo je zaslišala poleg sebe glas in zagledala je prikazen. Glas jo je pozval, naj prime za meč in naj se bojuje proti sovražnikom. Dekle je sledilo pozivu, v bližnjem gradu si je preskrbela viteško opravo in se je ponudila v službo slabotnemu kralju Karlu VII. Ta je postavil po dolgem obotavljanju 3.000 mož pod njeno poveljstvo.

Nekoč je dobila Ivana neposredno pred začetkom bitke novega konja. Konj pa je bil silno divji in je togotno bil z nogami. Dekle ni moglo zasesti konja, tako je bil divji. In kaj je storila? Peljala je konja h

križu, ki je stal ob potu. Komaj je konj prišel do križa, ko ga je minila vsa divjost in je postal krotek ko jagnje. Ivana je zasedla konja in ga je vodila, kakor ga je hotela.

Ivana osvobodi Orleans

Bila je nedelja. »Najprej sveta maša,« je rekla Ivana. Zahtevala je, da so postavili ob Burgundskih vratih dva oltarja. Sovražnik (Angleži) je bil tako blizu, da je vse to lahko videl s prostimi očmi. Dve sv. maši naj bi se tam brali. — »Če nas pa Tomiji zdaj napadejo?« je rekel neki francoski bojevnik. — »Ne bodo si upali,« je odgovoril drugi. »In če nas vseeno napadejo, jim Bog ne bo podelil zmage.«

Mnogo francoskih viteзов je vseeno hotelo iti nad sovražnika. »Ostanite!« je zaklicala Ivana in dvignila roko. »Bog hoče, da praznujete njegov sveti dan. Mi ne bomo napadli, a če bo treba, se bomo branili.«

V oddaljenosti 500 metrov so stali Angleži in gledali. — »Maša,« je rekel angleški vitez Scales. »Pri maši so, in čarovnica (to je: Ivana) je tudi zraven. Vidim jo in njen prapor (zastavo). Ali je to bogokletje ali —.«

»Ali pa to ni nobena čarovnica?« ga je prekinil njegov tovariš Fastolf. — Angleški general Talbot ni rekel ničesar, a bil je tako mračen kakor oblak pred nevihto. Kako varne so se počutili ti Francozi, ki jih je bil premagal v vsaki posamezni bitki, dokler ni prišla ta devica! Kako brezskrbno so obhajali svojo službo božjo, kakor da bi sto milj daleč ne bilo nobene ga sovražnika!

Na francoski strani so nadaljevali mašo. Pri povzdigovanju so salutirali vitezi na konjih s svojimi meči. Pešci so poklekali. Vsi prapori, standarde in zastavice so se priklonile skoro do tal. Tudi beli prapor device, ki ga je nosil Ivan Olonski. Devica sama je bila zatopljena v molitev. Minilo je obhajilo, vsa vojska je dobila blagoslov. — »Ite, missa est,« je zadonel glas duhovnikov. Kakor odgovor na to besedo je zadonel klic z bližnjega stražnega stolpa: »Gibljejo se, korakajo.« — Devica se je vzdignila in se pokrižala. »V kateri smeri?« je vprašala. — »Oddaljujejo se od mesta (Orleansa),« je zopet prišel klic. »Oddhajajo.«

Obličje device se je razsvetlilo. »V ime nu božjem!« je zaklicala. »Naj odhajajo, in mi pa zahvalimo Boga!« — Neki vitez je stopil k njej: »Dovolite, da jih zasledujem,« je prosil. — »Le pojdite,« je rekla. »Pa ne vzemite s seboj več kot tisoč mož. In ne napadajte jih. Nočem danes nobene ga prelihanja krvi.« — Prikimal je in odšel.

Devica je vzela svoj prapor iz rok Ivana Olonskega in ga je visoko dvignila. »Zapojte,« je zaklicala. »Zapojte vsi! Nikdar več ne bodo Angleži oblegali Orleansa. Mesto je prosto. Zapojte Bogu v čast!«

Ivana je prigovarjala kralju, da je potrebno, da se da kronati v mestu Reims (izg. Rém), v čigar mogočni stolnici so po stari šegi kronali francoske kralje. Kralj se je obotavljal. Ivana je rekla: »Skrbite, Dauphin (izg. Dofén), da me v bližnjih dvanajstih mesecih še porabite. Veliko dalje ne bom živela.« (Dalje prihodnjič)

LOJZE NOVAK:

TOMAŽ ŠPOLAR

(Zgodba iz Argentine)

(Nadaljevanje)

Je bila tam meja brezčasja luči z molkom praznote? Kako? Je tudi brezčasje razdeljeno kakor zemlja na koptino in vodovja? Na praznino onstranstva in polnost večnega trajanja neizmerjenega Bitja, ki je samo brezčasje v brezčasju? In tistih dvoje pramenov, luči podobnih sečnic, ni tisto križ? Je tam kraljestvo križa? In ostalo kraljestvo molka, ki brezodmevno ždi v praznini nenehanega nespočetja in smrti kakor pogreznjen med prostor in čas in brezčasje luči križa? Nenadoma je tisti križ v dalji zažarel močneje. Morje luči je planilo v molk teme, se vpilo v globoki kotanji podobno čmimo praznega molka. Je bila tisto luč, ki zasveti v temo greha? Ki pride kakor milostno odrešenje in sprava in odpuščanje?

Tomažu se je zazdelo, da mu bodo izžarele oči. Z roko si jih je zastrl, pa še ga je žgala tista daljna prekipevačča luč.

»Vstani!« je rekel nenadoma glas kakor iz globine breztelesnega svetovja, ki je žarelo v luči sijočega križa.

»Že vstajam...« je mrmral Tomaž.

»Vstajam za Tvoj prihod. In vstali bodo nešteti, ki so padli. Šel bom in govoril: Videl sem Resnico. Videl smrt in življenje. In greh in zločin, in kazen in odpuščanje, ki je prihajalo počasi kakor žarek luči v mrak zakrknjenih src... In še sem videl:

Križ, ki se je razpel med življenjem in smrtjo, preko svetovja, zemlje in neba in zažarel v brezčasju. V brezčasju sem rekel. Tudi zapisal bom: V brezčasju... To bo nov mejnik, ki ga bom postavil v dnevnik. Mejnik na meji časa in brezčasa. Kajti stojim kakor med Resnico in grehom, med življenjem in smrtjo. Gledam na obe strani, vidim razdaljo razlike, skrajnosti tečajev tonejo v nasprotja, v oddaljenost in prišel bo hip, ko se bodo razmaknile in nikoli strnile. Pravim nikoli. Dokler obstaja čas, je to mogoče. Ko pa shlapi čas, kakor dim nad pogoriščem, ni več povračanja, ne srečevanja in sprave. Sprava je ujeta v čas, kakor je vse, kar je človeškega, ujeta v čas. Samo eno je neodvisno od časa: Ljubezen. In kje je ljubezen? Kaj je? ... Počakaj. Tudi to bom povedal: Je utrinek, ki ga je Bog položil v dušo človeku. Utrinek nespočetega Središča brezčasovnega težišča svetovnega vrtenja od največjih pa do najbolj neznatnih dogodkov. Ljubezen je večna. Gre skozi čas mnogokrat neopazna, ker jo često zateme človeške strasti. Je pa ne povzijejo, ker je njihovo trajanje odmerjeno. Med trajanjem časa in brezčasa pa je razdalja. Splahni čas trenja in med obema tečajema ostane prekaljena ljubezen. Je majhna večnost v času...

In tudi to bom povedal: Med časom in večnostjo je razpeto, kakor na križ pribito, odpuščanje. Za slehernega, za vse. Lahko ga vzameš ali daš. Tam je. Tudi zate, zame... Je spočeto v ljubezni.

Nova misel mu je prešinila razmišljanje,

pa jo je še v istem hipu zgubil. Zazdelo se mu je, kot da ga je nenadoma neka nevidna sila dvignila. Kakor da so se zamajala tla.

»Odpuščanje je spočeto v ljubezni...« je rekel, kot da je pozabil, da se je nekaj zgodilo, ga premaknilo.

Dvignil je roko, kot da je hotel dati poudarka zadnji besedi, pa je zadel ob nekaj trdega. Za hip se je znašel, kakor na ločnici svetovja in časa in sanje. Na pol je še ždel ujet v svoje misli, od nekod daleč pa je prihajala kakor kopica nerazumljivih glasov, ki so se vpijali v njegove misli kakor oddaljeno šumenje. Pa se je še oklepal na razbito niz misli, ki mu je uhajala v šumu, v araščajočem nerazumljivem zibanju tal. Potem je trdo zabobnelo. Votlo, oddaljeno je izzvenelo v turoben odmev. Kakor nagonsko se je premaknil in ko je začutil, da je stal na nogah, ga je nekdo držal za roke.

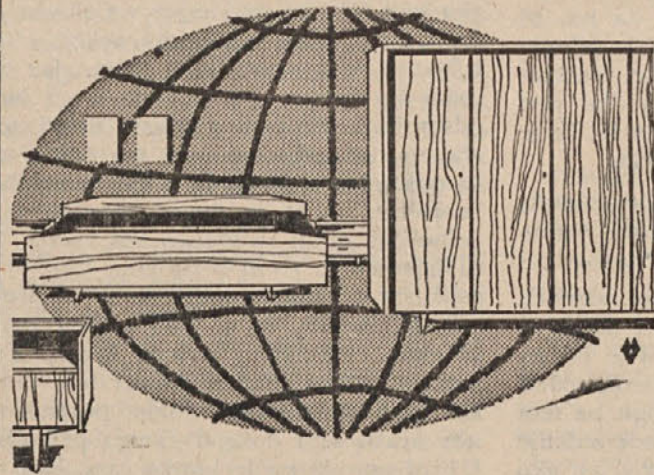
Prvi hip se ni zavedel, kaj se je dogajalo. Vse je bilo zavito kakor v težko nepredirno temo in je samo slutil bližino nekoga, ki ga je trdo stiskal za zapestja. Šele ko je zarenčal pes, se je počasi prikopal do spomina.

»Zaspal sem,« je pomislil, »zdaj je prišel.«

Da. Prišel je Martin Brglez. Ne preveč dobre volje, ker mu je nekdo zastavil pot na pragu hiše. Je bil tat? Čuden tat. Pride in ti zaspi na pragu. Tako je mimogrede pomislil Martin. Potem je sunil Tomaža od vrat.

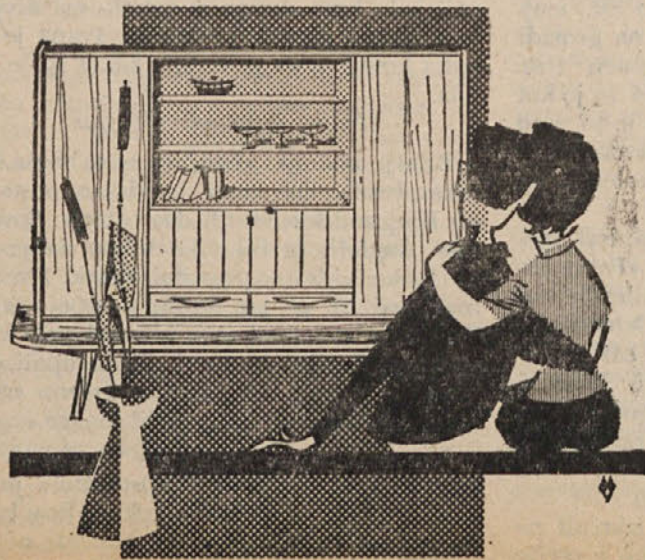
(Dalje prihodnjič)

STADLER Möbel

Eine Weltreise

... ist teurer als eine Luxuswohnung. Machen Sie deshalb nur eine „kleine Weltreise“ in Ihrem Urlaub und kaufen Sie Ihre Möbel trotzdem nach Ihrem Geschmack. Unsere Möbel sind äußerst preiswert und wir geben Ihnen mit unserem Kreditsystem weitere Vorteile.

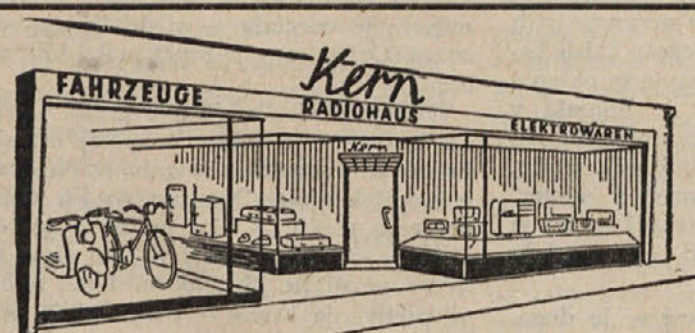

Liebe macht blind ...

... so sagt man — wenn es aber an die Wirklichkeit, das „Sich-Einrichten“ geht, dann sind beide sehr real und wägen lange, bevor sie sich für ein Möbelstück entscheiden. Wenn auch dieser Schrank S 4.382.— kostet, so ist es doch eine Anschaffung für lange, lange Jahre. Unser Rat an alle Verliebten: Sehen Sie sich mal alle Möglichkeiten des Wohnens an, die wir Ihnen in unserer Ausstellung bieten.

- Unsere beste Reklame ist die ständig steigende Zahl zufriedener Kunden.
- Die Auswahl ist unübertroffen.
- Wir führen nach wie vor das günstigste Volks-Schlafzimmer.
- Besichtigen Sie unsere neue Teppich- und Vorhangstoffe-Abteilung.
- Beratung durch unsere Architekten und Zustellung mit eigenen Möbelautos kostenlos.
- Kreditgewährung zinsfrei durch Eigenfinanzierung und SW-Kredit bis 30 Monate.

Diese Vorteile bietet Ihnen Ihr
Haus der guten Möbel
KLAGENFURT, Theatergasse 4 • Tel. 50-24, 52-62

Radio aparati
Šivalni stroji
Kolesa
V VELIKI IZBIRI
Radiohaus KERN
Klagenfurt, Burggasse
Ugodna plačila na obroke

MORILCA 6 MILIJONOV JUDOV za časa druge svetovne vojne. Adolfa Eichmanna, ki je kot šef urada za „dokončno rešitev“ judovskega vprašanja, vodil pokončevanje judov po Evropi v smislu Hitlerjevega in Himmlerjevega naročila, so tajni agenti izraelske države izsledili v Argentini, kjer je živel z družino kot skromen uradnik pri tamošnji podružnici nemške avtomobilske firme Mercedes. Na nepojasnjen način so ga izraelski agenti iz Argentine (baje z letalom) spravili v Izrael, kjer bo prišel pred sodišče. Argentinska vlada je ostro protestirala proti tej kršitvi njene državne vrhovnosti ter zahteva Eichmanna nazaj, kar pa izraelska vlada noče storiti. Zadeva je zelo mučna, kajti čeprav ni mogoče zanikati dejstva, da je bila formalno prekršena argentinska suverenost, je pa treba videti tudi dejstvo, da je eden brez dvoma izmed največjih zločincev našega stoletja mogel nemoteno in nekažnovano živeti v Argentini dolgih deset let, kar je gotovo kršitev osnovnega čuta pravčnosti. Zapadnonemška vlada je enkrat izjemoma pokazala veliko modrost: izjavila je, da se v spor med Argentino in Izraelom ne bo vmešala, ter je prepustila Eichmanna, ki je še vedno nemški državljan, njegovi usodi.

SVET V DVEH, TREH VRSTAH
„Najvišjo“ knjižno nagrado, namenjeno planinskim piscem, so podelili te dni v Franciji. Razsodišče je namreč imelo seje in sporočilo izid na 3840 metrov visokem vrhu Aiguille du Midi pod Mont Blancem.

Milijoni Parižanov so se sedmega marca vozili s podzemsko železnico zastoj zaradi stavke osebja, ki pregleduje listke pri vstopih na postaje.

V ameriškem mestecu Old Bridge je sodišče odločilo, če štiriletna Anica Marija ni preveč nadarjena, da bi se lahko ostala pri preprostih starših, ki so jo vzeli za svojo.

Bivši egiptovski kralj Faruk se bo v kratkem poročil z napolitansko groficično Irmo Capoceminutolo. Svatba bo v najožjem krogu — zaradi Farukovega slabega denarnega stanja.

Zaradi izuma posebnih kristalov na področju molekularne elektronike bodo v Združenih državah v kratkem začeli izdelovati radijske oddajnike in sprejemnike v veličini graha.

Krojčar Sunshine iz Brisbane v Avstraliji je napisal pilotski izpit in si kupil športno letalo, s katerim leti vsak dan k svojim naročnikom v oddaljenih krajih, kjer vzame mero in poskuša obleke.

V Londonu so pred kratkim ustanovili „Klub črnih ovc“, katerega člani postanejo lahko le sinovi odličnih družin, ki so jih starši pognali z doma zaradi raznih neumnosti, katere so zagrešili.

Mesto, ki se pogreza

Kakor smo že pred časom omenili, so inženirji ugotovili, da se Mexico City vedno bolj pogreza. Najhuje je v mestnem središču. Lani so bile posledice pogrezanja velike poplave.

Sodobno prestolnico Mehike so sezidali na nekdanjem barju, ki je pokrito le s tankim slojem zemlje. Pod vrhno plastjo je dvajset odstotkov ognjeniškega pepela, potem pa sama voda. Na tem temelju stoji mesto, ki ima dosti visokih nebotičnikov. Zavaljo velikanskega pritiska in izsuševanja se mesto pogrezne vsako leto za 25 do 40 centimetrov.

Zelo pozno so se lotili najpotrebnejših pomožnih ukrepov. Industriji so prepovedali črpati vodo izpod mesta. Napeljali so dolge in drage vodovode, s katerimi spet namakajo podzemlje. Toda kljub temu se Mexico City še vedno pogreza.

Strah pred nesrečo še povečuje praznovanje. Prebivalci namreč pravijo, da se sta-

za azteška božanstva maščujejo, ker so jim uničili starodavno mesto Tenochtitlan, na katerega razvalinah je ustanovil Cortez 1521 glavno mesto »Nove Španije.«

Da bi rešili ogroženo prestolico, je ena sama pot. Morali bi povzročiti v podzemskih slojih nasprotni pritisk, ki bi se lahko upiral milijonski teži mesta. Urediti bi bilo treba velikanska mestna jezera, v katera se bo stekala voda iz okoliških pogorij.

Dalje bodo na mestnem obrobju postavili mogočne črpalne naprave, ki bodo potisnile zajeto vodo s pritiskom 200 do 300 atmosfer v podzemski blatni sloj. Upajo, da bodo tako počasi vzdigovali mestne temelje s poslopji vred, seveda zelo počasi, za kak milimeter na dan.

Pozneje bi potiskali v podzemlje cementno kašo, ki se bo strdila z ognjeniškim pepelom v beton.

Filmska zvezdnica — krava

Pri zadnjem filmu, ki ga je snemal znani francoski igralec Fernandel v Nemčiji z naslovom »Krava in vojni ujetnik«, je bila njegova partnerica pristna krava z imenom Marjeta. Ko so pred kratkim pripravili slavnostno predstavo v korist žrtev Fréjusa, so se domislili, da bi živa nastopila tudi Fernandel in njegova krava.

Marjeto so v Nemčiji naložili na železniški voz in jo prepeljali v Pariz. Fernandel je sam sprejel partnerico in jo v spremstvu svojega tajnika Verneuil pričakal na kolodvoru Vilette s šopkom marjetic. Marjeta je bila očitno vesela, ko so jo izložili in ko je spet zagledala prijatelja.

Fernandel je peljal nato Marjeto k svojemu avtomobilu in jo nato v posebnem

priklopniku vozil po vsem Parizu. Po »gostovanju« se je Marjeta spet odpeljala v Nemčijo, kjer je zatrdno edina krava, ki je doživela tako potovanje.

SREČA?

Nemški zunanji minister Henrik von Brentano se je ob svojem zadnjem obisku v Parizu sprehajal po ulicah seinske metropole. Nagovorila ga je cvetličarka: »Kupite cvetje za vašo ženo!« Brentano je odgovoril, da žal nima žene.

»Potem pa kupite šopek za svojo nevesto!« »Pa saj tudi nimam neveste!« Cvetličarki se je razjasnil obraz in je zaklicala: »Potem pa morate zares kupiti rože, da proslavite svojo neverjetno srečo!«

Žrebanje

Pri žrebanju, ki je bilo izvršeno dne. junija 1960 v prisotnosti javnega notarja v poslovnih prostorih našega ravnateljstva, je bilo izžrebano številčno zaporedje

2 8 1 7 .

Vse za žrebanje upravičene zavarovalne pogodbe, ki imajo to številčno zaporedje na koncu svoje tekoče zavarovalne številke in, ki so vsaj tri mesece v veljavi, zapadejo takoj in brez odtegljavev za izplačilo. Zavarovalne pogodbe, ki niso bile izžrebane, ostanejo še vnaprej v veljavi. Naslednje žrebanje bo dne 1. decembra 1960.

JUPITER V. V. a. G.

Podružnično ravnateljstvo za Koroško in Vzhodno Tirolsko,
Klagenfurt, St. Veiter Strasse 1/1.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA, 19. 6.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 20. 6.: 14.00 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Slovenski samospev od začetkov do današnjih dni. (3.) — Narodno-gospodarski pomenek. 17.55 Pomenek z ženami. — TOREK, 21. 6.: 14.00 Poročila, objave. — Iz domačih gajev. — SREDA, 22. 6.: 14.00 Poročila, objave. Domači vrt. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 23. 6.: 14.00 Poročila, objave. — Zborovske pesmi. Poje mečani zbor Jakob Gallus-Petelin iz Celovca. — PETEK, 24. 6.: 14.00 Poročila, objave. — Mladinski obzornik. — SOBOTA, 25. 6.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. 18.15 Predstavlja se koroška mladina. (1.) — NEDELJA, 26. 6.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

KLAGENFURT, 10.-Oktoberstraße
(neben Kino Prechtl)

Štedilnike, peči
kmetijske
potrebščine

ugodno in na obroke pri

HANS WERNIG

KLAGENFURT, Paulitschgasse (Prosenhof)

Blago za poletne obleke

Velika izbica!

Nizke cene!

L. Maier

Klagenfurt, Alter Platz 35

v trgovini s preprogami

RADLMAYR
VILLACH

Velika zaloga žimnic, zaves, talnih oblog in raznih drugih vrst blaga za opremo sob

Plačilne olajšave!

Gostinski obrati, gospodinje, pozor!

Že sedaj si po ugodnih cenah nabavite manjkajočo opremo